

MAGYAR LÁNY

„Otthon” Írók és Hírlapírók Köre
BUDAPEST
VII. kerület körút 9-11

Igazgató és felelőszerkesztő:
dr. Paál Árpád

Laptulajdonos: SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T.
Törv. Lapjelművelés:
Trib. Bihor III. Nr. ord. 11/11 Jun. 1938.

Főmunkatárs: dr. Gyártás Elemér

Münchenben teljes megegyezés jött létre az európai négy nagy- hatalom között

Nyolc pontból álló jegyzőkönyvbe és négy pótzegyzőkönyvbe foglalták a megállapodásokat. — A szudéta-német területeken október elsején megkezdődik a kiűrités, a vegyes területeken november 25-ikéig végbemegy a népszavazás, a magyar és lengyel nemzetiségek ügyét három hónap alatt kell rendezni

Az összes nemzetiségek rendezése után Olaszország és Németország garantálja az új cseh állam határait

Münchenből jelentik: A világszerte feszült érdeklődéssel és reménykedéssel figyelt müncheni négyhatalmi értekezleten péntekre virradó éjszaka teljes megegyezés jött létre. A megegyezésről a következő jelentések érkeztek:

Hitler, Mussolini, Daladier és Chamberlain tanácskozását csütörtök délelőtt 11 órakor kezdték, délután 3 órakor félbeszakították és 5 órakor folytatták. Időközben Prágába érkezett Krofta cseh külügyminiszter titkára, Jan Masaryk, aki üzenetet hozott Daladier francia miniszterelnöknek, ismertetve a prágai vezetők álláspontját.

A négy államférfi tanácskozását este 9 órakor félbeszakították, de 10 óra tájban újra folytatták. Ez a tanácskozás éjjel fél 2 órakor ért véget és teljes megegyezéssel végződött.

Eddig az időpontig elkészültek a megegyezésről szóló jegyzőkönyvek is, még pedig egy az alapegyezményről s négy jegyzőkönyv a pótegyezményekről. Az okmányok aláírása a vezéri házban Hitler dolgozószobájában történt. Előbb fölolvasták az okmányokat német nyelven, majd angol és francia fordításban s elsőnek Hitler írta alá, aztán Chamberlain, utána Mussolini és végül Daladier. Az aláírás ünne-

pélyes tényéről fényképfelvétel is készült.

Az aláírás után Hitler megleghangu beszédben mondott köszönetet tárgyaló társainak s a német nép örömet fejezte ki a megegyezés ténye fölött. Kifejezte reményét, hogy a többi tárgyaló fél országainak a népe is hasonló örömmel fogadja a világéke szilárd megalapozására végbevitt közös alkotást.

Hitler beszédére Chamberlain angol miniszterelnök válaszolt. Kifejezte azt a véleményét, hogy az angol nép osztja a német nép örömet s a tárgyaló felek nevében köszönetet mondott Hitlernek a megegyezés lehetővé tételéért.

Azután a tárgyaló felek melegen kezét szorították egymással, majd további barátságos beszélgetést folytattak. Később Hitler mindenik tárgyalótársát külön-külön szívélyesen üdvözölte s elbúcsúzott tőlük. Chamberlain és Daladier, mindenik a maga kíséretével, szállodai lakására vonult vissza, míg Mussolini különvonaton azonnal visszautazott Rómába.

A megegyezés jegyzőkönyveinek egy-egy példányával a berlini cseh követ és Krofta külügyminiszter titkára még az éjszaka repülőgépen utazott el Prágába.

Mit foglalnak magukban a megegyezés okmányai?

Münchenből jelentik: Az angol-francia-német-olasz megegyezés tényéről nyomban a jegyzőkönyvek aláírása után hivatalos közlést adták ki, mely lényegében ismerteti a jegyzőkönyveket. A megegyezésről kiadott hivatalos jelentés nyolc pontból és négy pótzegyzőkönyvből áll. A nyolc pont a szudéta-német kérdés rendezését, a pótzegyzőkönyvek elseje a magyar és lengyel kérdés elintézését tartalmazza. A határozatot nyomban eljuttatták a cseh kormánynak. A főjegyzőkönyvben a négy hatalom egyenként felelőségeknek jelentette ki magát a határozatok végrehajtásáért. A főjegyzőkönyv pontjai a következők:

1. A szudéta-német vidékek kiűritése október 1-én kezdődik.

2. Az Egyesült Királyság, Franciaország és Olaszország megállapodtak abban, hogy a területi kiűrités október 10-ig megtörténik, mégpedig bármiféle berendezés szétrombolása nélkül és a

Részletek a csütörtöki tárgyalásokról

Münchenből jelentik: Csütörtök délután 1 óra 45 perckor kezdődött meg Münchenben a négyhatalmi értekezlet. A tanácskozás a müncheni Vezér-házban, Hitler kancellár dolgozószobájában folyt le.

Chamberlain, Daladier és Mussolini 12 óra tájban a Vezér-házba mentek. A bejáratnál

cseh kormány viseli a felelősséget azért, hogy a kiűritést a megjelölt berendezések megrongálása nélkül hajtsák végre.

3. A kiűrités módozatának részleteit nemzetközi bizottság állapítja meg, német, angol, francia, olasz és cseh képviselőkkel.

4. A tulajdonon német területek szakaszonkénti német megszállását október 1-én kezdik meg. Az első területi szakaszt 1-én és 2-ikán, a másodikat 2-ikán és 3-ikán, a harmadikat 3-ikán, 4-ikén és 5-ikén, a negyediket 6-ikán és 7-ikén szállják meg. A fennmaradt területet a nemzetközi bizottság megállapítása alapján október 10-ig szállják meg a német csapatok.

5. A nemzetközi bizottság megállapítja azokat a területeket, amelyekben népszavazás lesz. A népszavazás lezajlásáig ezeket nemzetközi alakulatok szállják meg. A bizottság állapítja meg a népszavazás napját is, mely november végénél rövidebb időpont nem lehet.

6. A határok végleges megállapítását nemzetközi bizottság végzi, mely jogosult szükség esetén a szigorú néprajzi meghatározottságtól csekély eltérést ajánlani.

7. Optálási jogot biztosítanak az átengedett területekre való áttelepülésre és azokról való kitelepülésre. Az optálás részleteit német-cseh bizottság állapítja meg.

8. A cseh kormány a megállapodás megkötésének napjától számított négy heti határidőn belül a katonai és rendőri alakulatokból elbocsátja mindazon szudéta-németeket, akik ezt óhajtják. Ugyancsak elbocsátja a szudéta-német foglyokat, akik politikai vétség miatt kerültek fogságba.

A megegyezéshez fűzött pótzegyzőkönyvben a négyhatalom kormányfői kijelentik, hogy amennyiben a csehszlovákiai lengyel és magyar kisebbségek problémáját három hónapon belül az érdekelt kormányokkal való megállapodás útján nem rendezik, ez a négyhatalom kormányfői továbbírt összefoglalásának tárgya lesz. A második pótzegyzőkönyvben Németország és Olaszország kijelenti hogy mihelyt a csehszlovákiai lengyel és magyar kisebbségi kérdés is rendezve van, Németország és Olaszország is garanciát ad a megmaradó Csehszlovákia határai tekintetében.

A harmadik pótzegyzőkönyvben Anglia és Franciaország vállal külön felelősséget, hogy a megegyezésnek Csehszlovákia részéről való végrehajtását garantálja.

A negyedik pótzegyzőkönyvben megállapított bizottság a német külügyi hivatal államtitkárából, Anglia, Franciaország és Olaszország berlini nagyköveteiből és a cseh kormány által kinevezendő tagból fog állni.

Hitler kancellár üdvözölte és dolgozószobájába vezette az államférfiakat. A tanácskozások azonnal megkezdődtek.

A megbeszéléseken résztvett Ciano olasz külügyminiszter és Ribbentrop német külügyminiszter is, továbbá, mint tolmács és jegyzőkönyvkészítő Schmidt német birodalmi taná-

csos és Leger, a francia külügyi hivatal vezetője.

Az érdeklődés tanácskozás délután 2 órakor kezdődött meg.

Az épület egyik termében hideg büffét rendeztek be a négy államférfi és a kíséret tagjai itt kezdték meg a megbeszéléseket.

Hitler kancellár először Daladierrel beszélgetett, Mussolini Göringgel, Chamberlain Ribbentroppal folytatott eszmecsere. A csoportok később kicserélődtek, Hitler Mussolinival, Daladier Chamberlainnel tárgyalt. Meglehetősen hosszú, fesztelen beszélgetések után átvonultak a szomszédos tárgyalóterembe.

Chamberlain és az angol küldöttség tagjai három óra után visszatértek szállásukra, a Regina Palace-szállodába és itt megebédeltek. Hitler Mussolinival ebédelt, Daladier szállodájának éttermében fogyasztotta el ebédjét és nem messze tőle, egy másik asztalnál Göring porosz miniszterelnök étkezett.

A tárgyalások délután fél 5 órakor újra megindultak.

Mialatt a miniszterelnökök Hitler kancellárral tárgyaltak, az államférfiak kísérete a vezéri ház társalkodójában tartózkodott és ott tárgyalt. A vezéri palota előtti teret teljesen lezárták és a házba csak a kancellár legközelebbi hozzátartozói és a külföldi vendégek léphettek be. A tárgyalások színhelyére nem engedték oda az újságírókat sem és értesítéseiket csak a küldöttségek szállodáiban kaphatták meg.

A délutáni tanácskozás este negyed 9 órakor ért véget.

Négyes és kettős tanácskozások

A jelentések hangsúlyozzák, hogy a tanácskozások alatt egyszer sem voltak külön megbeszélések egyrészt Hitler és Mussolini, másrészt Chamberlain és Daladier között. A megbeszélések mindvégig négyük között zajlottak le. Hitler kancellár ugyanis nyomban a tanácskozások elején kifejezte véleményét, hogy a cseh kérdés megoldását a leggyorsabb iramban kell elvégezni, Hitler kifejtette, hogy nem kell újabb időpontig várni és a prágai kormány hajtsa végre ígéreteit. Chamberlain, Daladier és Mussolini egymásután ismertették kormányuk nézetét a szóbanforgó bonyolult kérdésekben.

A Havas, francia hírszolgálati iroda jelentése szerint Hitler kancellár két ízben is tárgyalt Mussolinival. Az első beszélgetés még a Duce vonatán volt Kufstein és München között és másfélórát tartott. A második beszélgetés Münchenben volt 11 óra tájban, amikor Hitler meglátogatta Mussolininél szállásán a Károly herceg palotájában.

Daladier félegykor találkozott először a vezér-házban Hitler kancellárral és Göringgel. A találkozás rendkívül szíves volt. Hitler ki-

fejezte azt a reményét, hogy a müncheni történelmi találkozás után tartós együttműködés létesül Franciaország és Németország között. A francia miniszterelnök ezután Chamberlainnel tárgyalt, végül Daladier és Mussolini átvonulték egymást.

A cseh kormány újabb engedményekről küldött üzenetet

A tanácskozások megkezdése előtt — mint a Reuter jelenti, — a berlini cseh követ megjelent Chamberlain angol miniszterelnöknél és nyilatkozat formájában közölte a csehszlovák kormány újabb engedményeit. A követ hangoztatta, hogy a cseh kormány súlyt helyez arra, hogy újabb elhatározásait még a tárgyalások előtt ismertesse. A közlés szerint Csehszlovákia hajlandó átadni Németországnak mindazokat a

területeket, amelyeken a lakosságnak több, mint ötven százaléka német, azonban ragaszkodik olyan határok megállapításához, amelyek lehetővé teszik Csehszlovákia megmaradó területének életképességét és megvédhetőségét.

Tiltakozik minden olyan területre elfoglalása ellen, ahol jelentős cseh tömegek is élnek. A lakosságcsere végrehajtására a december 15-iki határidő megállapítását kéri. Csehszlovákia hozzájárul, hogy az angol és francia csapatok tartsák fenn a rendet az átadás időszakában. Csehszlovákia hajlandó a mozgósítási intézkedéseket is visszavonni, nem hajlandó azonban az erődöket kiüríteni és leszerelni, mindaddig, míg az új határokat pontosan meg nem vonják és a lakosság áttelepítését nem rendezik. A függő kérdések megoldására Csehszlovákia nemzetközi döntőbírásgot javasolt, amelynek elnökét Roosevelt jelölte meg.

Oriási öröm Londonban és Párizsban a megegyezés fölött

Londonból jelentik: Londonban az esti és éjszakai órákban a legnagyobb izgalommal várták a Münchenből érkező híreket. Éjfél felé az érkező hírek egyre nagyobb megkönnyebbülést kelteket. Amikor pedig a megegyezés nyilvánvalóvá vált, a hangulat egyenesen mámoros lett. Az utcákon összeverődött, izgatott tömeg Chamberlaint, mint békeszerzőt ünnepelte. Megérkezésére olyan fogadtatást készítenek elő, amilyenben csak Nelsonnak és Wellingtonnak volt része. Az utcán ismeretlen emberek kezefogtak egymással, egymásba karoltak és úgy méltatták a történeteket. Közben tüntetéseket rendeztek a miniszterelnöki palota előtt, úgy-hogy Chamberlain felesége alig győzte fogadni a férjének szóló ovációt. Eltették a tüntetők a királyi párt és a békét is. A tömeg kedélyesen biztatva a parkokban óvófedezékeket ásó munkásokat, hogy hagyják már abba a munkát!

Párizsban is óriási örömet keltett a megegyezés híre. Számos egyesület rögtönzött felvonulást rendezett a hajnali órákban és mámorosan éltette a békét. Franciaországban a müncheni értekezlet legfőbb jelentőségét abban látják, hogy erőszakosság és egyoldalúság helyett békés tárgyalásokkal intéződött el a kérdés. Hitler gesztusával elismerte, hogy a kérdés nem csupán német, hanem nemzetközi probléma.

Németországban is osztatlan örömet szerzett a megegyezés híre. Hangoztatják, hogy a megállapodás a német igényeket teljesen kielégíti. Kiemelik, hogy Hitler birodalmi vezérnek és kancellárnak milyen nagy érdemei vannak a béke megőrzésében.

Müncheni körök úgy tudják, hogy a meg-

egyezős szövegét már eljuttatták a berlini cseh követhez, aki a megbeszélések alatt Münchenben tartózkodott.

A párizsi magyar követ Bonnet külügyminiszternél

Párizsból jelentik: Bonnet francia külügyminiszter csütörtök délután kihallgatáson fogadta a magyar követet.

A lordok háza is az imádsághoz folyamodott

Londonból jelentik: A lordok házában csütörtöki ülése mindössze hét percig tartott. Lord Stanhope, közoktatásügyi miniszter az ülés megnyitása után javasolta, hogy napolják el hétfőre az ülést, majd ezeket mondotta:

— Bizonyára valamennyi főrend forró reménységgel és hő imával ostromolja az Eget, hogy a most Münchenben folyó tanácskozás a Gondviselés akaratából megnyugtató eredményt érjen el és Chamberlain erőfeszítései sikerrel járjanak.

Két rövid felszólalás hangzott még el, helyeselve a közoktatásügyi miniszter szavait és indítványát, majd az ülést hétfőre nemzeti ünnepként el.

A resicai munkásság kívánságai az új együttes-szerződéssel kapcsolatban

Ötvenszázalékos béremelést és a népjóléti intézmények kibővítését kérik

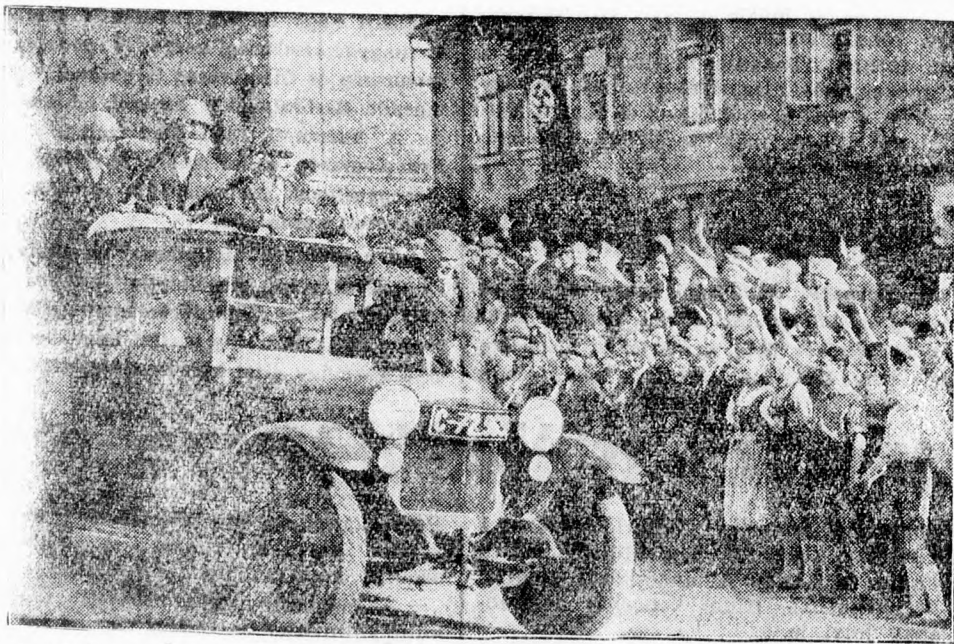
Temesvár. Saját tud. A Resica-művek igazgatóságának és munkásságának kollektívszerződése október 5-én jár le. A munkásság a temesvári munkaügyi felügyelőségnek emlékiratot terjesztett be, amelyben az új kollektívszerződéssel kapcsolatos kívánságait szegte le. A munkások kívánják, hogy tanoncok felvételénél a munkásság képviselői is jelen legyenek. Ha a munkacsoportok felváltása tíz percnél tovább tart teljes munkórát térítsenek. Azok a romai katolikus vallású munkások, akinek huszvéter és pünkösdkor dolgozniuk kell, hatvan százalékos bértöbbletet kapjanak az ünnepen.

A Resicaművek által tervezett munkásfürdők szaporítását és egyéb egészségügyi berendezéseket minél előbb valósítsák meg, azonkívül emeljék a munkások számát is. Családok munkások és családfenntartók kétszáz kilowatt villanyáramot díjtalanul kapjanak. Az ünnepek alkalmával való nyereségrészesedésekből a munkások is hányadot igényelnek.

Az általános drágaságra való utalással a munkások ötven százalékos béremelést kérnek, valamint, hogy a bér tekintetében a szolgálati időt figyelembevéve öt csoportot képezzenek.

Ha valakinél az új beosztás következtében az eddiginél kisebb volna a bére, úgy eddigi bérére nem lehet csökkenteni. A munkások kérelme tízezer munkást figyelembe véve, negyvenöt millió forint többletkiadást jelent.

A munkaügyi felügyelőség a munkásság kívánságáról jelentést adott a munkaügyi miniszternek.

A müncheni megegyezés hírére nagy örömmel fogadták a csehszlovákiai szűrésű vidékeken és az ujoncok teherautókon vonultak fel az ujjongó nép sorai között

Márton Áron plébánossá való beiktatása

Kolozsvárról jelentik: Csütörtökön délelőtt került sor Márton Áron kanonok, apostoli kormányzó és főesperes ünnepélyes beiktatására a kolozsvári Szent Mihály egyházközség plébánosi tisztjébe. Erdély katolikusainak legnagyobb és leggazdagabb egyházközsége Hirschler József elhunyt után már két és fél óta állt Márton Áron vezetés alatt. A püspökség annak idején ideiglenes egyházi vezetővé vicarius economus-szá őt nevezte ki s ezalatt az egész egyházközség, a világi és egyházi társadalom teljes elismerését vívta ki kiváló szellemi képességeivel.

Délelőtt tíz órakor kezdődött meg az ünnepély a belvárosi Szent Mihály templom ősi boltívei alatt.

A hívők zsufolóság töltötték meg a templomot, teljes számban megjelent az egyházközség választmánya s a régi kolozsvári iparos céhek mintegy tíz zászló alatt ugyancsak népes küldöttséggel képviseltették magukat a szentmisén. Az egyházi előkelőségek részéről megjelent Zomora Dániel nagyprépost, apostoli protonotárius, püspöki kiküldött, Szélyes Dénes püspöki helytartó, Boga Alajos dr. kanonok, Balásy Imre dr. kanonok, Jaross Béla apátplébános, az oltár egyik felénél. Szemben velük a helybeli szerzetesrendek tagjai és kiküldött tagjai foglaltak helyet. Sándor Vitális és Boros Fortunát ferencendi-, Biró Vencel dr., Ocskó Lajos dr. kegyesrendi-, Napholz Pál dr. és Dombi József dr. jézustársasági szerzetesek.

Zomora Dániel nagyprépost a mise előtt üdvözölte az új plébánost és atyai tanácsokkal látta el felelősségteljes tisztének betöltéséhez. Ezután Nagy Jenő püspöki irodai igazgató felolvasta az elhunyt Vorbuchner püspök utolsó ténykedéséről tanuskodó kinevezési leiratot, majd a nagyprépost kinevezett plébánosnak jelentette ki Márton Áront, átadva neki a plébánosi jelvényeket. Nagy Jenő ismertette a főesperesi kinevezésről szóló okiratot s utána Márton Áron a szószékről mondott beszédet, amelyen megvalósításra váró programját is vázolta.

Ezután az új plébános, aki az egyházmegye kinevezett apostoli kormányzója is, a püspöki jelvényekkel „pontificalis” misét mondott.

Az egyházi és világi előkelőségek, valamint a hívek nagyszámú serege ezután átvonult a Marianumban s az intézet dísztermében folyt le az egyházközség díszközgyűlése, melyen Óváry Elemér dr. helyettes főgondnok elnökölt. Elnök bejelentette, hogy a közgyűlés egyetlen pontja a plébánosbeiktatás. A plébánosi javadalmakat az arra kiküldött bizottság már át is adta.

Szilágyi Márton jegyző felolvasta a kinevezési okiratot s ezután Óváry dr. elnök felkérésére Merza Gyula, Biró Vencel dr. és Lazner Gyula felkeresték Márton Áront és meghívták a gyűlésre. A néhány perc múlva belépő plébánost zajos éljenzéssel fogadta a közönség, s Óváry Elemér dr. üdvözlő szavait állva hallgatta végig. Az elnöki szék átvétele után meghatótt, halk hangon szívbemarkoló beszédet mondott Márton Áron.

— Ismeretlenül jöttem ide két és fél évvel ezelőtt. Addig más munkaterületeken dolgoztam. Mikor püspököm rámbizta a nagy feladatot, járattalan és tapasztalatlan voltam. De Önök mellém álltak. Meglátták, hogy szellemi és erkölcsi erőket kell képviselnem s magas célokért kell erőfeszítéseket tennem. Amikor jöttem, nem hoztam semmit magammal. Bölcsöm egyszerű deszkából készül s az lesz a koporsóm is. De az a deszka Csikban termett, ahol az örökös fenyők a sziklába kapaszkodnak, hogy megállhassák a helyüket, a koronájuk pedig a legnagyobb viharokkal is dacol. Onnan hoztam mélyeséges szeretetet népem és az igazság iránt s azt a hitet, amelyet nemzedékek élesztettek somlyói Mária lábainál. Ezt a népem és az emberek iránti szeretetet s hitemet adom cserébe a bizalomért. Jóságért, jósággal, szeretetért szeretettel és bizalomért bizalommal fogok fizetni. Nagynevű elődök munkáját kell folytatnom s a sikeres munkához kérem a további testvéri segítséget.

A díszközgyűlés egyes pontjai között a Marianum énekkara szerepelt énekszámokkal. Ezután a már beiktatott plébános bezárta a közgyűlést s néhány perc múlva megkezdődött a különböző egyházi és világi szervezetek küldöttségének fogadása.

Márton Áron az üdvözlőbeszéd után minden küldöttségnek külön-külön meleg szavakkal válaszolt s ezzel a Kolozsvár belvárosi egyházközség történetében nevezetes nap végetért.

XI. Pius pápa imaszózat a vatikáni rádióban

E etét ajánlotta föl a világ üdvösségéért és békéjéért

Rómából jelentik: XI. Piusz pápa csütörtök este fél 8 órakor a vatikáni rádió útján a következő békeszózatot intézte a világ népeire.

— Miközben millió és millió ember aggodalomban és feszültségben él a közelinek látszó háború és a példátlanul álló öldöklés és pusztulás veszélye miatt, atyai szívünkben átérezzük fiaink aggodalmát, felszólítjuk a püspököket, papokat, szerzeteseket és híveket, hogy velünk együtt bizalomteljesen és áhítatosan imádkozzanak a békének igazságosságban és szeretetben való

XI. Pius pápa

fentmaradásáért. A hívők népe forduljon az ima fegyvertelen, de legyőzhetetlen hatalmához, hogy Isten, akinek a világ sorsa a kezében van, tartsa fenn a világ vezetőiben az őszinte tárgyilagosság és tartós megegyezések békés eszközébe vetett hitet és, hogy mindenkinek olyan gondolatokat és cselekvéseket sugalmazzon, amelyek a béke mellett ismételt elhangzott szavaknak megfelelően fogják ennek a békének előmozdítására és a jognak, valamint az evangélium tanításának biztos alapjaira való helyezésére. Kimondhatatlan hálával vagyunk azok iránt, akik a katolikus világban imáikat a mi életünkért ajánlották fel. Ezt az életet ma teljes szívünkkel felajánljuk az Urnak a világ üdvösségéért és békéjéért, azt az életet, amelyet az Ur — hála emez imádságoknak — megkímélt és megújított. Vegye el tehát az élet és halál ura, ha úgy akarja, egy már amúgy is hosszú életnek felbecsülhetetlen ajánlékát, vagy, ha úgy akarja, hosszabbítsa meg megsomorodott szívünk és fáradt munkásának boldog napjait. Annál is inkább bizunk ennek a felajánlásnak elfogadásában, mert éppen szent Vencelnek, szelídlelkű, de mégis hős vértanúnak emléknapján történik. Bizunk annál is inkább, mert a rózsafüzér imádságos ünnepe és rózsafüzér hava következik, amikor az egész katolikus világ még nagyobb áhítattal vehet részt abban a fohászzkodásban, mely annyi alkalommal megszerezte a Szűz Atya jótékony közbelépését e próbáltatásoktól gyötört emberiség sorsáért. Bizalomtól áthatva, mellyel ez a megemlékezés eltölt, adjuk az egész nagy katolikus családra és az egész emberiségre atyai áldásunkat.

Királyi helytartók hatáskörének újabb bővítése

A belügyminisztérium hatásköréből több intézkedési és felügyeleti jog szállt át a királyi helytartókra

Bucuresti. Saját tud. Azon jogokon és hatáskörökön kívül, amelyeket a közigazgatási törvény a királyi helytartó számára kijelöl, a következő hatáskörrel ruházták fel őket:

1. Végrehajtja a közigazgatásra vonatkozó ama törvényeket és rendelkezéseket, amelyek a belügyminiszter hatáskörébe tartoznak, kivéve azokat, amelyek törvény által vannak a belügyminiszternek fenntartva, vagy amelyek érvényességéhez királyi dekrétum, vagy minisztertanácsi jegyzőkönyv szükséges.

2. Végrehajtja a választási törvényre, a mozgósításra és a rekvirálásra vonatkozó törvényeket.

3. Intézkedéseket foganatosít a miniszter utasításának megfelelően.

4. Végzi a belügyminiszteri teendőket a tartományi turisztikai hivatalainak, rádióleadóállomásai, mozgósínházainak ügyeivel kapcsolatban. Ezek között ellenőrzést gyakorol. Ellenőrzi a statisztikai hivatalokat és kinevezi a statisztikai előadókat.

5. Kinevezi, előlépteti, áthelyezi, megbünteti a tartomány hivatalnokait. A tisztviselői szabályzat és a különleges törvények értelmében.

6. Fegyelmi büntetéseket alkalmazhat a tartományban a belügyminisztertől függő tisztviselőire, egészen a prefektusi rangig. Áthelyezheti ezeket a tisztviselőket a tartomány területén, egyik helyeségből a másikba, akár szolgálati érdekből, akár az illető kérésére.

7. Ő engedélyez szabadságokat a belügyminisztertől függő tisztviselőknek, a tartomány területén.

8. Személyi és anyagi kiadásokat hagy jóvá és útal ki meghatározott korlátokon belül.

9. Ünnepélyekre, hálókra Ő ad engedélyt és Ő véleményezi a jótékony célra történő gyűjtéseket.

10. Hősi emlékművek emelésére Ő ad engedélyt.

11. Engedélyezi zárt körök létesítését, vagyis olyan köröket, amelyeket csak tagok látogathatnak.

12. Végzi a belügyminiszteri teendőket jogi személyekre vonatkozó törvényvel kapcsolatban, kivétel azon intézkedések, amelyekhez királyi dekrétum szükséges.

13. A belügyminiszter nevében gyámolító és ellenőrzési jogot gyakorol a jogi személyek, a közintézmények, közhasznú berendezések fölött, a tartomány egész területén, amelyek a belügyminiszter ellenőrzése alá tartoznak, kivéve a belügyminiszteriumhoz közvetlenül tartozó intézményeket.

14. Elintézi azokat a módosításokat és bejegyzéseket az anyakönyvi okmányokban, amelyeket a külügyminiszter kér.

15. Jogosítványokat bocsát ki különböző foglalkozások és mesterségek gyakorlására, amely jogosítványokat eddig a prefektus bocsátotta ki, belügyminiszter megbízás alapján.

Az utolsó három szakasz a köztisztviselői feletti fegyelmező hatáskört részletezi.

A SEMLEGES UT

(S. I.) — „Képzeld el az elképzelhetetlent — olvassuk a párizsi *Candide* legfrissebb számában — s gondoljunk arra, hogy milyen lenne Svájc viszonya a német birodalomhoz, ha velünk és a szövetelekkel szövetséget kötne. benn az országban pedig a végsőkig vinne a központi kormányzást...?”

Svájc ezidőszent tényleg kifogástalan barátságban él mind Németországgal, mind másikkal két nagy szomszédjával és ebben bizonyosan döntő szerepe van annak, hogy kifelé a legnagyobb gonddal örködik teljes semlegesége felett, befelé pedig csak azokat a közös ügyeket intézi a fővárosi központból, melyeket észszerűen és eredményesen nem lehet másként igazgatni.

Ugyanebben a kitérő francia lapban olvassuk, hogy Belgiumnak új semlegesége politikáját hasonló körülmények döntötték el. Ezt a kis országot két nemzetiség lakja: a francia beszédű wallon és a germán fajú flamand. A semlegeség itt is az a feltétel, ami nélkül nehéz elképzelni az államalkotó két nemzetiség békés együttélését még akkor sem, ha semmi nyelvi, gazdasági vagy egyéb követelni valójuk egymástól nincsen. Sokban hasonlít Belgiumhoz Finnország helyzete általában a skandináv államoké, melyek hasonlóképpen a semlegeség útját járják. Ezeknél nem a nemzetiségi helyzet dönti el a kérdést, hanem az, hogy többé-kevésbé egyformán függnek összes szomszédjaiktól, ártalmukra s kárukra lenne tehát, ha politikai téren az egyiknek kedveznének a másik rovására. Ez a kifelé mutatott elfogulatlanság pedig befelé azt jelenti, hogy mindegyik társadalmi réteg megkapja a szükségeskedelemben a maga gazdasági érdekeinek érvényesülését.

A semleges országok boldogan élnek és zavartalanul dolgoznak. A legnagyobb értéküknek tekintik azt a különleges helyzetet, amit semlegeségük biztosít.

A helvét szövetség az egész világgal szembeállt, amikor kiderült, hogy a népszövetségi alapokmány híres 16. szakasza, mely a szankciókról beszél, ezt a semlegeséget fenyegeti. Nem volt hajlandó ezt a helyzetet feladni ak-

kor sem, amikor arról van szó, hogy a világ leghatalmasabb államainak társaságában kellene más államok ellen fellépnie. Nem tántorította el ettől a meggyőződéstől az a jelszó sem, hogy ez a közös fellépés a béke s magasabb nemzetközi érdekekért történne. Inkább felmondta volna a Nemzetek Szövetségének a szállítás s lemondott volna arról a sokféle előnyről, amivel ez népeire jár, semhogy lemondjon a teljes és feltétlen semlegeség biztos és bevált útjáról.

A svájci példát követik a skandináv államok. A most elmúlt nyáron összegyűltek Koppenhágában s olyan értelmezést adtak a 16. szakasznak, hogy az már aligha veszélyeztetni semlegeségüket. Hogy egyenesen és nyíltan nem tagadták meg, az inkább tapintat és udvariasság volt azokkal a nagy államokkal — elsősorban Angliával — szemben, melyekre a Nemzetek Szövetségének fennállása, alapokmányának elméleti érvényessége a tekintélynek, a politikai presztízsnak kérdése.

A semlegeség ma a kivételnek, a rendkívüli helyzetnek tetszik, pedig a természetes az volna, hogy ez legyen az általános és rendszeres állapot.

Ha megvizsgáljuk azokat az államokat, melyek már eljutottak a semlegeség eszményi állapotához, nem nehéz felfedezni azokat a feltételeket, melyek nélkül azt nem lehet elképzelni.

Az első, ami szembeszökik, az, hogy ezek az államok tisztázott viszonyukat a többi államokkal az egész kivülálló világgal: nincsen igényük vagy követelésük senkivel szemben, de másfelől rajtuk sem követel senki semmit.

Ez nem volt mindig így. Svédország és Norvégia 1908-ig unióban éltek egymással. Amikor ezt a közösséget a kisebb norvég nép terhesnek s megalázónak találta, megtörtént az elválás simán, igazalom és harag nélkül. A két északi nép pedig ma újra a legnagyobb barátságban él egymással és megtalálja a módját annak, hogy a közös érdekekért más, alkalmasabb módokon lépjen fel együttesen.

Svájcnak hasonlóképpen nincsen követelése a külvilággal szemben és a külvilág sem

követel semmit a helvét szövetségen, pedig az a három nagy nép a szomszédja, melyből ez a szövetség alakult. A szövetelek svájci népek azonban belső életükben is tartják a semlegeséget egymással szemben: nem avatkoznak be egymás ügyeibe, a nagyobb nem él a hatalmával, a kisebbnek pedig ezért eszébe sem jut, hogy külső segítségre gondoljon.

A semlegeség a megállapodottság és kiegyensúlyozottság helyzete. Eppen ezért az eszményi állapot az államok társadalmában. A nagy háború előtt Svájc volt a világ egyetlen semleges állama s mint ilyen kissé csodálagosnak is számított. A világháború alatt kialakult és megszilárdult az északi államok semlegesége: egyfelől Dánia, Svédország és Norvégia, másfelől Hollandia ma nem állnak szövetségben senkivel. A világháború után Belgium is az igazi semlegeség útjára lépett, mert a háború alatt nagy árat fizetett azért, hogy a semlegeséget csak forma szerint tartotta. A semlegeség útját keresik az orosz kárpótlásból kiszakadt kis északi államok: Finnország, Észtország és Lettország. Ezek nagyjában meg is felelnek a feltételeknek, mert nem támasztanak, de nem is ébresztenek igényeket. Litvánia ezzel szemben erős függésben van Moszkvától, ezt azonban összetételének, egyfelől a memeli, másfelől pedig a vilnai kérdésnek köszönheti.

De a semlegeségi eszmény felé törekszik az a politikai tétel, melyet a lengyel doktrínának neveznek, mert a lengyelek alkalmazták először: ez a doktrína azt tanítja, hogy nem szabad kizárólag egy csoporthoz csatlakozni, hanem lehetőleg minden állammal politikai szerződéseket kell kötni, mert a gyakorlat azt mutatja, hogy a különböző szerződések nem csak egymást tartják egyensúlyban, hanem azt az államot is, mely így bástyázza körül magát. Ez az állapot ha nem is semlegeség, de gyakorlatban a különböző külső törekvések semlegesítését jelenti, ez pedig nagy lépés a cél felé. A lengyel doktrína iskolát csinált, számos állam követi, többek között Jugoszlávia is. Ugy látszik tehát, hogy bevállik.

Az eszményi állapot az lesz Európában, ha valamennyi semlegesnek tarthatja és vallhatja magát a többivel szemben. Abban a mértékben, ahogyan lassan, nagy küzdelmek és izgalmak árán kiegyenlítődnek az ellentétes érdekek, úgy közeledik Európa ehhez az állapothoz.

A csavargók

Írta: Hossay Ferenc

Tizenhat... tizenhét... tizennyolc... — számlálta csaknem automatikusan. Aztán megunt. Hátára fordult és a csillagokat bámulta. Mindig így volt ez este, ha lefeküdt. Egy ideig számlálgatta az elszárgult fényestestű, ragyogó szemű autókat, aztán jó sokáig megbámulta a csillagokat, egy ideig fűszálakat tépdesett és eközben elaludt. Szokása volt ez. Ha utrakélt, az első melegebb tavaszi napon és estére betért valami országot szélén álló fa alá.

Most már régen uton volt. Nem is tudta, két vagy három hónapja. Nagy utat megtett azóta. Honnan indult?... Nem tudta. Nem kalendárium ő, hogy minden falu nevét a fejében tartsa. De azért bosszankodott. Már egy hete égett benne a bosszuság. Eddig minden nyáron volt valaki, akivel közösen viselte a vállalkozásokat. És most még mindig egyedül van. Dühösen megvakarta a fejét és erőszakosan szaggatni kezdte a füvet. Aztán elaludt.

Arra ébredt fel, hogy élesen, konok egyformasággal dudál egy autó. Mérgesen ugrott fel, hogy hozzávágjon egy követ, amikor látta, hogy a kocsi áll. Két lámpa-szeme segélykérően bámult a sötétségbe és láthatatlan gazdája őrgöngve kiabáltatta a dudát. Álmosan odakocogott a kocsához.

— Mi baj? — dörmögte egykedvűen. Az autóban egy idősebb kövér ember ült, szerinte biztosan bankár lehetett, mert a felesége, aki fázosan ült mellette, nagyon fiatal volt és az ölében egy reszkető fekete kutya vinnyogott. Ahogy odalépett, meghallotta, hogy az asszony megkérdezi a „bankárt”, hogy van-e nála pisztoly. El se mosolyodott rajta. Megszokta. Az emberek az országuton mindjárt pisztoly után kapkodnak. Azt hiszik, hogy mindenki rablógyilkos.

— Na mi baj? — érdeklődik újból.

— Nem tudom — mondja a bankár —, valami miatt megállt a kocsi, nem akar továbbmenni.

— Ugy. Benzin van benne?

— Hogyne, amikor elindultunk, huszonöt litert töltöttek bele.

— Jó, — dünnögött unottan. Már nem is kérdez többet. Dühös, hogy egyedül van. Itt van ná. Ha ketten lennének, most az egyik megcsinálná a kocsit, a másik letörölné, meg beszélgetne és máris le lehetne vágni egy huszast. Így?... — fáradtan kiköp. — Jó, ha egy tizedet kap. Pedig ez bankár. Lámpát kér. Felemeli a gépházát. Első pillantásra látja, hogy mi a hiba. Ő autós szakos. Már évek óta erre a szakmára tért át. Büszke, hogy kitanulta. Ő is volt éppen úgy, mint a többi, turistaszakos, meg dolgozott kofákkal, szóval végigcsinálta az összes uti foglalkozást, míg idáig jutott.

Nekiállt szerelni. A bankár áhitatos arccal bámulta. Ő meg nagy feneket kerített az apró hibának. Ez is szakmai fogás. Megint előntötte a méreg. Hej, mikor a Janival járt, akitől a mesterséget kitanulta, akinél inaskodott.

— Hej, — sóhajtott nagyot. Amire a bankár azt hihette, hogy azért van, mert nagyon nagy a hiba. Igaz, hogy ő is úgy sóhajtotta el a maga szomorúságát, mintha a gépről szakadna meg a szíve. Közben rendelkezett. — Rongyot... csavarhuzót... Nem azt... Ejnye-ejnye. És a bankár kapkodott, izzadt és igen tiszteletteljes engedelmeskedett. Már vagy jó tíz perce munkálkodott az első percben kész lett hibán, mikor mögötte, mintha csak odarendelték volna, megszólalt egy hang:

— Letörüljem a kocsit?

A bankár éppen vissza akarta utasítani, mikor ő a világ legtermészetesebb hangján elébe vágott: — Igen, természetesen. Nem látja milyen poros?! A méltóságos ur — csak így mondta egyszerűen a méltóságos ur — a városba készül.

És az ember rögtön törülgetni kezdte a poros autót. Először óvatosan, finoman tapogatózva feltette a kérdést, hogy: hová méltóztatnak utazni? Aztán szép lassan kiszedte belőlük, hogy nagyon sietnek, mert egy estélyre készülnek.

— Csak már siessen kérem — szólta a szerelőre. Az csak morgott, míg a másik mentegézőt az ő nevében, hogy biztos nagy a hiba. Aztán letörülte a méltóságos ur cipőjét, mert ugye, mit szólna az estélyen az a sok-sok előkelő uraság. Biztosan sok gróf is lesz ott. — Óh bocsánat, talán a kegyelmes ur is az? Hogy az én neveletlen szám, hogy eljárt. Ne tessék felvenni ezt tőlem. En csak szegény kocsimosó vagyok. Jaj drága kis kutyus — nyult be a kocsiába a vinnyogó kutya felé. A kegyelmes asszony biztosan megengedi, hogy a drága kis kutyus kijöjjön egy kicsit, míg a motor megindul. A „kegyelmes asszony” kegyes hangulatban van. Megengedi. És a kutya sétál. Reszketeg vékony kis lábait finnyásan emelgeti a porban. Hogy-hogy nem, a kocsimosó zsebéből egy darabka csokoládé kerül elő, amit a kutyus hágyatag rágicsálással elfogyaszt. — Aztán esetleg nem ártana, ha a kegyelmes asszony is járna egyet. Es mire visszaül a kocsiába, már kész is lesz minden biztonnyal, ahogy ő a szerelő urat ismeri.

Kész is lett. Az asszonyka visszaült a kocsiba, de a kegyelmes ur nem tudott, mert akkor már a szerelő ur a gyújtógombbal bibelődött egész addig, míg a bankár meg nem kérdezte, mivel tartozik.

Természetesen csak neki, mert hát annyira siet és látszik, hogy szives ember: husz pengő. De ebbe benne van a kocsi lepucolása, na és a kutyára is vigyáztak.

A pénz nehezen érkezik meg. Körülményesen tapogatózik, forog jobbra-balra, ki- és begombolja a kabátját. Ismerik már ezt is. Fél tőlük, hogy esetleg elveszik a pénzt. Jóakarattal mosolyognak, karbafonják a kezüket és beleállnak a reflektor fényébe. Aztán megkanyk. Ter-

A királyi palotában folytatták a hadsereg-felszerelési értekezletet

Öfelsége elnökölt a megbeszéléseken

Bucuresti. Saját tud. Hivatalos jelentés közli, hogy szeptember 29-én délután öt órai kezdettel a cotroceni királyi palotában miniszteri értekezlet volt II. Károly király elnöklete alatt. A miniszteri értekezleten a repülésügyre és a tengerészetre vonatkozó kérdésekkel foglalkoztak. Résztvettek az értekezleten a pénzügyminiszter, a nemzetgazdasági miniszter, a légügyi és tengerészeti miniszter, a hadügyminiszter, a hadügyi alminiszter és a vezérkari főnök.

Dragomir Silviu kisebbségi főbiztos hazatért Genfből

Temesvár. Saját tud. Dragomir Silviu dr kisebbségi főbiztos, aki tudvalevőleg a román delegáció tagjaként a genfi népszövetségi ülésen vett részt, visszatért Romániába. A kisebbségi főbiztos nejével együtt érkezett meg a Szimplon-expresszvonattal. A vonat bizonyos késéssel futott be Temesvárra, mivel a légvédelmi gyakorlatok folytán útközben meg kellett állnia. Miután Dragomir Silviu dr hazaérkezése hivatalosan nem volt ismeretes, hivatalos fogadtatás nem volt. A pályaudvaron azonban megjelent Baran Coriolan dr főpolgármester, akit barátság köti a főbiztoshoz, valamint Tieran Emil dr alpolgármester és családja, akik rokonságban állnak Dragomir dr-ral.

A főbiztos a pályaudvaron kijelentette, hogy örvend annak, hogy újra idehaza van, ahol jóleső nyugalom és rend honol. A nemzetközi helyzetre vonatkozólag kijelentette Dragomir Silviu, hogy úgy tapasztalja, bizonyos mértékben enged a feszültség.

A főbiztos a Szimplon-vonattal folytatta útját Bucurestibe.

mésztesen a szerelő ur, ő a főnök. Nek: kell adni. A kocsimosó csak alkalmazott. Mélyen meghajolnak, rácsapják az ajtót és a kocsit elrobog. A holdfény kényelmesen hintázik az utána kavargó poron. Egymás mellett állva hallgatnak. Aztán kitor belőlük a nevetés. A szerelő úrból boldogan, megbékélten buggyan ki, míg a másik kajánul térdét csapkodva röhög. Aztán szuszogva megszólal a szerelő:

— Jani! Jókor jöttél. De honnét a csudából ismertél rám?

— Na hallod? Mintha magamat láttam volna. Még az inzedet is úgy gyürted fel, ahogy én szoktam.

Aztán nem beszélnek többet. Minek? Megszokták, hogy hol itt, hol ott, de csak találkoznak. Néha két évig se látják egymást, de tudnak egymásról. Nincs sok kérdezőni valójuk, ami van, az meg hol is ráér. Most ugyanis együtt maradnak egy ideig. Szép lassan elmennek a fa alá. Leheverednek Jani kivesz a zsebéből még egy darab csokoládét és kettétör: — Nesze Lapos — nyújtja oda a másiknak. Laposnak hívja, de maga sem tudná megmondani, miért. Valahol, valamikor, valaki adta neki ezt a nevet, aztán rajta ragadt.

— Te Jani, jön még vajjon kocsid?

— Nem hiszem. Hullakörnyék ez. Éjfél után már nincs itt forgalom. Meg aztán ez is véletlen volt, nem igaz?

— Igaz. De most érkeztem. Még nem volt időm vetni. Csak tanulmányoztam a forgalmat.

— Magod van?

— Van vagy husz deka — mondta Lapos és egy nagy stanieli szeget kotort elő a zsebéből. — Örülök Jani, hogy összekertültünk.

— E is.

Csönd. Lapos belekotort a zsebébe és előhúzott egy gyűrött cigarettát. Kettétörte. Rágyújtottak. Örültek mind a ketten. A vállalkozást megkezdhetik. Nagyokat szívta a cigarettából és vidáman fújták a füstöt a felesédesedő éjszakába.

Egy életen át erős egészséges fogak!

Aki reggel, de főképen este Kalodont fogkrémet használ, az gondoskodik arról, hogy fogai nemcsak hófehérek, de fogkőmentesek is maradjanak. Ezért osakis Kalodont fogkrémet használjon!

Most nagy tubusban is kapható

KALODONT fogkö ellen

A kormány nemcsak törvényeket hozott de a közszellemet is megváltoztatta

Bucurestiből jelentik: Mindenki azt kérdezi, miként lehetséges, hogy egy köztudomás szerint zürzavaros és bizonytalan korszak lezárása után, az újjászervezésnek alig néhány hónapos munkája máris anyagi és erkölcsi eredményekben gazdag mérleget mutat. Erre a kérdésre igen könnyű megadni a választ, különösen Erdélyben, ahol az alkotó szellem szinte naponta szolgáltat valódi meglepetéseket. A titok nyitját könnyű megtalálni. Csak az események alakulását kell figyelemmel kísérni s ebben benne van a magyarázat. Azok a veszedelmek, amelyeknek hangoztatásával az ország nyugalomát állandóan megzavarják, csak elképzelt veszedelmek voltak. Egyetlen erős kéz kellett csupán ahhoz, hogy elseperje a rendbontókat és eloszlassa a félelmet. Ilyen légkörben természetesen nem végezhetek eredményes munkát. Csak tervek és elméletek születtek, amelyek sohasem hoztak gyakorlati eredményt. A falvak egészségügyi helyzetének rendezése hiába sürgetett: nem történt semmi. A városokban minden közérdekű munkát elkészítésére kidolgozták a terveket. Ezek a tervek azonban két évtizeden át megvalósíthatatlanul maradtak, mert a rendszerből hiányzott a kezdeményező erő és minden jószándék elvérzett a bürokráciával folytatott harcban. Nem javították az egyre rosszabb karba kerülő utakat, nem épültek új hidak, mert hiányzott minden kezdeményező erő és bátorság s az eltelt két évtized alatt szinte hagyományá vált a tespedés. Új pénzügyi rendszer bevezetését évről-évre halogatták, hiába várta az ország jogos sérelmeinek orvoslását.

Vajjon valóban oly leküzdhetetlenek voltak ezek a nehézségek? Nem. A tunyaságnak halálos nyomása nehezedett egész közelítőkre s ebben a légkörben nem indulhatott meg alkotó munka és a nemzeti élet minden jele megszűnt. Az eltelt két évtized alatt mindenki csak beszélt. Terveket, szövegeket hangoztattak, de az országban és a vezetőkben nem volt meg a komoly munkához szükséges életvités, az ön-

maguk iránti bizalom ereje. Ez volt az igazi veszedelem s csak most tudjuk felmérni a jelentőségét annak a munkának, amely ismét életre keltette az országot, a tömegekben megteremtette a munka lelki feltételeit és élő valósággá változtatta a februári új alkotmány szellemét. Építő és erős nemzetté váltunk, amely meg fogja állni a helyét és tetteikkel írja be nevét a történelembe.

Senkit se lepjen meg tehát az sem, hogy a régi rendszernek nem volt szüksége olyan erőskezü törvényekre, mint az újak. Azt a széthulló rendszert törvényekkel sem lehetett volna összefogni, az új azonban nemcsak törvényeket, hanem új szellemet is hozott és a nép akaratával egybehangozva érvényesül az uralkodói akarat is. A nép apró egységeiből felépül a nemzet erős építő és termelő országa.

A jövőben az adókiivetés alkalmával a kereskedők kötelesek bemutatni cégjegyzési lapjukat

Bucuresti. Saját tud. A kereskedelmi és iparkamara javaslatára a pénzügyminisztérium rendeletet adott ki, amelynek értelmében a jövőben a kereskedők adókiivetése alkalmával a kereskedők kötelesek felmutatni a kereskedelmi és iparkamarától nyert cégjegyzési lapot. Ez az intézkedés egyaránt vonatkozik azokra a kereskedőkre, akiknek adókiivetése osztályozás alapján történik és azokra, akiknek adókiivetését helyzetük részletes megismerése után állapítják meg, úgyszintén az új cégekre is. Az újonnan bejegyzett kereskedők igazolni kötelesek, hogy cégüket bejegyeztették a régiak pedig az említett cégjegyzési lappal azt igazolják, hogy üzemük megalapítása óta a cég milyen változásokon ment keresztül. Ez a rendelkezés alkalmas arra, hogy megismertesse a kincstárral közelebbről a cégek belső életét, másrészt pedig hatályosabb alkalmazását biztosítja a cégjegyzési törvénynek.

A waterlooi csata „kulisszatitkai”

Wellington herceg egykori magántitkárának feljegyzései arról, hogy miért vesztette el Napoleon a waterlooi csatát

Londonban már hosszabb ideje áll az érdeklődés középpontjában egy könyv, amelynek kéziratát több mint százhusz éves, szerzője pedig az angolok egyik nagy nemzeti hőseinek, Wellington hercegnek magántitkára, Allan tábornok. A könyv meglepően újszerű adatokat tartalmaz. A szerző végigkíséri hőse egész közéleti pályafutását, de a feljegyzések legérdekesebb részei két-ségtelenül azok, amelyekben a világtörténelem egyik legnagyobb jelentőségű ütközetéről, a waterlooi csatáról ír. Allan tábornoknak később alkalma volt a Bellerophon angol hadihajó fedélzetén személyes beszélgetést folytatnia Napoleonnal a waterlooi csatáról és így feljegyzései valóságos úgy hatnak, mint a leleplezések. A waterlooi csata legérdekesebb „kulisszatitkai” tárulnak elénk a könyvből.

Haditanács — tánczene mellett

Mint ismeretes, a waterlooi csata előtt az angol armádia csaknem valamennyi tisztje megjelent Richmond hercegnő brüsszeli estélyén és a szó szoros értelmében a bálból mentek a csatába. Ennek az estélynek és a következő óráknak drámai leírását megtaláljuk Thackeray híres regényében, a Hiúság vásárában, de természetesen maga Thackeray sem tudta, hogy miért jelent meg az angol főparancsnok is az estélyen közvetlenül a sorsdöntő jelentőségű csata előtt.

Allan tábornok különös gondot fordít ennek a bálnak részletes leírására s bizvást elhíhetjük, hogy adatai tökéletesen megfelelnek az igazságnak. Szerinte Wellington herceg jól tudta, hogy minden tisztjét ott fogja találni a hercegnő estélyén és tisztjeinek csak az utolsó pillanatban akarta utasításait kiadni. Így tehát ez a nagy jelentőségű ütközet, amely Napoleon uralmának megdöntését jelentette, egy bálteremben, tánczene ütemei mellett dőlt el.

Egyébként Wellington herceg meg volt győződve, hogy a waterlooi sikon sikerül legyőznie Napoleont, sőt egyenesen meglepte, hogy Napoleon milyen elkéseredett ellenállást tanusít. Nem volt valami különösen előnyös véleménye nagy ellenfeléről és ezt tanusítják azok a szavai is, amelyeket Allan tábornok egy magánbeszélgetés során feljegyzett.

— Napoleon — hangoztatta Wellington — a legmakacsabb és legerőszakosabb ellenfél, aki vel valaha szembekerültem. Minden erejével egy-egy előre kitűzött cél elérésére törekszik, de ha támadása nem sikerül, már nincsenek tartalékai az esetleges hibák korrigálására. Ez volt az eset a waterlooi sikon is, ahol mindenáron két község közötti síkság elfoglalását erőszakolta, de ezenkívül semmiféle stratégiai elgondolása nem volt és amikor végül is támadásai nem jártak sikerrel, igazán nem maradt más választás, mint a megfutamodás.

Turisták a csatatéren

Meglepően hangzanak Wellington hercegnek ama szavai is, hogy: „Remélem, legközelebbi út közetemet távolabb vívhatom meg hazámtól, mert Waterloo nagyon is közel van Angliához és az angolok kíváncsisága sokszor kellemetlen helyzetbe hozott”.

Ennek a furcsa kijelentésnek az a magyarázata, hogy a csata reggelén mintegy ezer angol turista gyűlt össze Waterloo mellett, hogy szemtanúi lehessenek Wellington nagy csatájának Napoleon ellen. A vakmerő turisták gyalog és lóháton többnyire a csatamező legexponáltabb pontjain tűntek fel és a döntő pillanatokban sokszor akadályozták a hadmozdulatokat. Wellington csak mosolygott honfitársai hidgverőségén és nem akarta „elrontani játékukat”. Így azután senki sem háborgatta mozgásukban a békes angolokat, noha egy alkalommal előfordult, hogy egy robozó tüzerűtegnak nagy kerülőt kellett tennie, nehogy elgázolja a nézőközönséget.

Mint említettük, Allan tábornok kimerítő beszélgetést folytatott Napoleonnal a waterlooi csata kimeneteléről a „Bellerophon” fedélzetén. Ré-

gében, a dicsőséges hadjáratok idején Napoleonnak állandó szokása volt, hogy legyőzött ellenfeleivel megbeszélte, hogy milyen taktikai hibákat követtek el és milyen huzásokkal nyerheték volna meg az ütközetet. Ilyenkor már nem az ellenséget, hanem a szakembert látta bennük.

Ez történt ebben az esetben is, azzal a különbséggel, hogy most Napoleon volt a legyőzött fél. Most már nem ő adott taktikai leckét az el-

„Tisztjeim árulásának tulajdonítom...”

— Ha ez a tervem sikerült volna — folytatta azután Napoleon —, ki tudtam volna kényszeríteni azonnal a békekötést, amire legnagyobb szükségem volt, mert Franciaország elérkezett teljesítőképessége határához.

Ugy látszik, a császár mindent nem találta elegendő mentésnek vereségére, mert újabb meggyarazatokat fűzött a csatavesztéshez:

— Sajnos, a szövetségesek gyors hadmozdulatai arra kényszerítettek, hogy a francia hadsereggel azonnal meginduljak Párizsból. Így azután a csapatok javarészt olyan tiszték vezetése alatt állottak, akiket még a Bourbonok neveztek ki. Egyetlen katonám sem hagyott el a visszavonulás alatt, ellenben tisztjeim létszáma napról napra csökkent. Minden hódolatot a francia nép, mert azok lelkesen fogtak fegyvert a hazai védelmében, de minél feljebb haladunk a francia nép osztályaiiban, annál rosszabb jellemekkel találkozunk. A legfelsőbb osztályban már egyáltalán nem bízhattam, annyira szeszélyes és változékony volt. A waterlooi csatavesztést

lenfélnek. Hiúságát, hadvezérel presztizsét azonban annyira hántotta a vereség, hogy szükségét érezte a mentegetőzésnek.

A történelmi jelentőségű beszélgetés 1815 augusztus 9-én folyt le. Napoleon egy csésze tea mellett a következőket mondta:

— Megvallom, egyáltalán nem voltam elkészülve, hogy Wellington a waterlooi sikon döntő csatát akar vívni velem. Én csak visszavonulásra akartam kényszeríteni az angol hadsereget, hogy azután minden erőmmel az osztrákok és oroszok ellen forduljak, mielőtt még a két hadsereg egyesül egymással. Miután a poroszokat már előzőleg Ligny-nél megvertem és Blücher visszavonult, azt hittem, sikerül ugyanezt elérnem az angol csapatoknál is. Számítottam arra, hogy a négy hadsereget egyesülésük előtt külön-külön meg tudom verni.

Napoleon ezeknél a szavaknál tűnődve kinézett a nyílt tengerre, amelyről Allan tábornok megjegyzi, hogy ugyanolyan felhős volt, mint a császár arca.

tisztjeim árulásának tulajdonítom. A szürkület beálltaig reménykedtem abban, hogy a csatát az angol csapatok makacs és törhetetlen ellenállása dacára sikerül megnyernem. Napnyugtakor azonban az ellenséges érzületű tiszték parancsaim ellenére visszavonulást rendeltek el, azzal az indoklással, hogy az ütközet ugyanis reménytelen és minden véráldozat hiábavaló. Ekkor már tudtam, hogy minden elveszett, mert a többi csapatok visszavonulása még a gárdában is pánikot keltett.

Napoleon mély sóhajjal tette hozzá: — Ezzel az árulással szemben már tehetetlen voltam.

Az oknyomozó történészeket bizonyára nem győzi meg ez a tulságosan szubjektív okfejtés. Tudják jól, hogy Napoleon bukása előbb-utóbb elkövetkezett volna, még akkor is, ha megnyeri a csatát a waterlooi sikon. Mint emberi dokumentumok azonban feltétlenül érdekesek Allan tábornok feljegyzései a világtörténelem e kivételes nagyságáról. (n. b.)

Negyvenmillió kiló búza, árpa, rozs és zab termelt Szatmármegyében

Két hónap alatt kilencmillió lei kárt okoztak az elemi csapások

Szatmár. Saját tud. Belügyminiszteri rendelkezésre a prefektúrán kimutatást készítettek a közigazgatási szervek munkájáról és a megye gazdasági és szociális helyzetéről. A kimutatás részleteit esütörtökön közzölték a nyilvánossággal, majd felküldték a belügyminisztériumnak és a kolozsvári királyi helytartóságban.

A jelentés szerint július és augusztus hónapokban nagy megröszérlések érték a megye lakosságát. A nagysomkúti és színerváraljai járáásokban borzalmas jégeső pusztított, amely nyolc millió lei kárt okozott a gazdáknak. Két héttel később a jégvíhar által meghagyott búzát Színerváralja határában tűz pusztította el. Ugyanakkor Aranyosmedgyesen a villám felgyújtott három lakóházat, amelyek porig leégtek. A villámcsapásnak több halálos áldozata is volt. Megemlíti a beszámoló, hogy a lakosság vallásos buzgalma örvendően javul. Az augusztus 15-i bikszázi búcsún például nyolcezer ember vett részt.

A megyei statisztikai hivatalhoz beérkezett jelentések szerint Szatmármegyében szeptember elsejéig 33.763.769 kilogramm búzát, 4.332.684 kilo-

gramm rozst, 1.291.229 kilogramm árpát és 1.990.728 kilogramm zabot esépeltek ki. Július és augusztus hónapokban huszonegy községben tizenkilenc jogiszemlélyiséggel bíró gazdasági egységet kezdte meg működését.

A városokban két hónap alatt 88 születés, 67 halálozás, 35 esküvő és válás történt. A falvakban 1241 születést, 715 halálozást, 261 házasságkötést és 10 válást jegyeztek be. Ijesztő a gyermekhalandóság száma. Két hónap alatt 345 gyermek pusztult el különböző gyermekbetegségekben. Hét község új iskolát épített.

A közigazgatási szervek munkájának felforrólása után a beszámoló megemlíti, hogy Szatmármegyében példás rend és nyugalom van.

Tifusz-járvány Temesmegyében

Temesvár. Saját tud. A megye területén huszonegy helységben tifusz eseteket állapítottak meg. Többek közt Vingán, Zombolyán, Nagyszentmiklóson, Lippán és Rékason. A megbetegedések száma aránylag nem nagy, de az esetek súlyos természetűek. Ötvenöt ismeretes beteg közül egyetlen meghalt. A megyei főorvosi hivatal megtette a szükséges óvintézkedéseket. Az egészségügyi minisztérium oltószerumot bocsátott a megye rendelkezésére és az illető községekben már meg is kezdték a védőoltásokat. Hetezer ember már megkapta az első oltást, amelyet kétszer meg kell ismétetni.

Most, amikor Csehszlovákia válsága az egész világ szemelátára játszódik le, va óságo-szenzáció erejével hat

MARJAY PRIGYES
SEDANTÓL PRÁGAIG ...
című paratlanul izgalmas könyve.
Ara gyönyörű egész vászonkötésben 30 lei.
Megrendelhető kiedőhivatalunk útján

HIREK

MAGYAR LAPOK

Keresztény magyar napilap

Nagyvárad, Strada Regele Carol II. 5.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 900, félévre 450, negyedévre 225, egy hónapra 75 le. Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér. Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037. Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: dr. Sulyok István.
Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

Az olvasóhoz!

Alulírott lapok kiadóhivatalai közös megállapodással elhatározták, hogy lapjaik előfizetési árait október 1-i hatállyal, példányonkénti árusításban pedig az október 4-én árusításba kerülő számoktól kezdve újból szabályozzák.

Kat és fél évvel ezelőtt, 1932. április 1-én 40%-al szállítottuk le az akkori árakat. Azóta a munkabérek és a lap előállításával kapcsolatos minden költség fokozatosan emelkedett, új költségtételek is keletkeztek és ezek a megnagyobodott költségek felborulással fenyegetnek minden tisztességes anyagi eszközökkel dolgozó lapvállalatot. Alaposan és lelkiismeretesen megvizsgáltuk költségvetésünket és megállapítottuk, hogy az áremelés kikerülhetetlen kényszerűség.

Nincs még egy szakma, amely ekkora áldozatkészséggel és ilyen kitartóan hosszú ideig küzdött volna az áremelés ellen és hiszünk, hogy a romániai újságolvasó közönség méltánylással fogadja az a bejelentésünket.

„Brassói Lapok“ Brassó
„Keleti Újság“ Kolozsvár
„Magyar Lapok“, Nagyvárad
„Új Kelet“, Kolozsvár

A „Magyar Lapok“ új árai a következők:

Előfizetés:	
1 hónapra	75 lei
1/4 évre	225 "
1/2 évre	450 "
1 évre	900 "

Példányonkénti ár

Hétfőnap	4 lei
Vasárnap	5 "

HANZU KIRÁLYI HELYTARTÓ MÁRAMAROSSZIGETEN. Saját tud. Hanzu királyi helytartó Máramaroszigetre érkezett Hodor Victor tartományi titkár kíséretében. A királyi helytartót a hatóságok ünnepélyes fogadtatásban részesítették. Hanzu tábornok ezután lakosztályába vonult vissza, majd beható tanácskoztatást folytatott az illetékes hatóságokkal a helyi kérdések megoldása érdekében.

Zürichi zárlat. Párizs 11.87 félé, London 21.20, Newyork 439.50, Brüsszel 74, Milánó 23.25, Madrid —, Amszterdam —, Berlin 176.50, Bécs —, Szófia —, Prága —, Varsó —, Belgrád —, Budapest —, Bucuresti —.

NATALMAS ROBBANÁS A SOLFERETTÓI LŐPORRAKTÁRBAN. Rómából jelentik: Csütörtök délután 4 órakor a solferettói lőporgyárban robbanás történt. A szerencsétlenségnek két halottja és több sebesültje van.

NEMZETI PARKKÁ NYILVÁNTJÁK TRIGLÁV VIDEKÉT. Belgrádból jelentik. Triglav vidékét, amely Jugoszlávia egyik legszebb helye és természeti szépsége miatt rengeteg külföldi keresi fel, jugoszláv nemzeti parkká nyilvánítják. Ezáltal főleg azt akarják elérni, hogy a két fő környékének ritka alpesi flórája érintetlenül megmaradjon.

Akik még nem jelentkeztek. Kismoki Károly, Varga Gyula és dr. Marczinek Jenő felkértek azokat, akik a világháború alatt a lengyel légiókban vagy 1919–1921. között már lengyel formációkban onként vettek részt és eddig még nem jelentkeztek. adják le címeiket, adataikat levélileg Gáthy Róbertnél, Budapest, Dembinszky-u. 11. Ugyanide írjanak azok, akik címeiket változtatták, vagy akiknek hozzátartozója a légióknál hősi halált szenvedett.

Menetrendváltás. Temesvár. Saját tud. Jelentették, hogy október 1-éről 2-ára virradó éjjelen lép életbe az ugynevezett téli menetrend. A Bánságban mindössze annyit változik a menetrend, hogy a buziási idényvonatokat kivonják a forgalomból. A vezérigazgatóság most elrendelte, hogy a jánosföldi vonalon az eddigi három vonatpárhoz még egy negyediket is helyezzenek forgalomba. Az új vonat motoros lesz, amely Temesvárról hajnali 3.50 órakor indul. Az ellenvonat éjjel 22.30 órakor érkezik Temesvárra.

NEM HIVJÁK BE FELÜLVIZSGALATRA A VÉGLEGESEN FÜLMENTETTEKET. Bucuresti. Saját tud. A hadügyminisztérium egészségügyi osztálya közli: Nem hívják többé felülvizsgálatra azokat, akik végleges orvosi minősítést kaptak a hadsereg egészségügyi bizottságától. Ezeket tehát a hadkiegészítő nem hívja be többé.

ISKOLAI NÖVENDEKEK SZINHÁZ- ÉS MOZILÁTOGATÁSA AZ IGAZGATÓK BÉLÁTÁSÁRA VAN BIZVA. Bucurestiből jelentik: A nemzeti nevelésügyi miniszter legújabb rendelete értelmében a jövőben megváltozik az eddigi rendszer, mely az iskolai növendékek mozi-, színház- és látványosságok, vagy más előadások látogatását szabályozza. Ezután az iskolai igazgatók belátására van bizva, hogy az egyes növendékek, vagy akár az összes növendékek mely színház, mozi, vagy más előadáson és mikor vehetnek részt. Természetesen az igazgatók úgy is intézkedhetnek, hogy akár egyes tanárokat, vagy az osztályfőnököket bízzák meg az esetről-esetre való intézkedéssel. A miniszter — mondja a rendelet — meg van győződve róla, hogy ezt a hatáskört az iskolai igazgatók a nemzeti és tanulási érdek összhangjában fogják gyakorolni.

Végetértek a szatmári érettségi vizsgák. Saját tud. Az Eminescu liceumban végetértek az érettségi vizsgák. Kilencvenkét növendék jelentkezett vizsgára, de csak huszonhét jelölt ment át. A bukási arányszám 90 százalékos. A szilágyosmlyói jelöltek közül egynek sem sikerült a vizsga. A szatmári református főgimnázium 11 növendéke közül csak egy mehetett át. Az eredmény intézetek szerint a következők: Eminescu liceum Szatmár: jelentkezett 17, átment 7. Sincsei liceum Nagybanja: jelentkezett 14, átment 5. Szilágyosmlyói Bärnitiu liceum: jelentkezett 9, megbukott 9. Máramaroszigeti Dragos Voda liceum: jelentkezett 9, átment 6. Református gimnázium Szatmár: jelentkezett 11, átment 1. Vasile Lucaciu gimnázium Nagykároly: jelentkezett 9, átment 2. Állami leányliceum Szatmár: jelentkezett és átment egy növendék. A szigeti állami leányliceum vizsgára jelentkezett 16 növendék közül sikerrel vizsgázott 3. A zárdai római katolikus leánygimnázium öt jelentkezője közül kettőnek sikerült az érettségi. Egy intézetben kívüli növendék megbukott.

ZAVARTALANUL FOLYIK A CSEH-ORSZÁGGAL VALÓ ÁRUFORGALOM. Temesvár. Saját tud. A vasutigazgatóság megállapítása szerint a Romániából Csehszlovákiába irányuló áruforgalom zavartalanul bonyolódik le. A CFR azonban olyan áruszállítványt, amely Csehszlovákiában csak átmeneti áru, szóval onnan másfelé irányulna, nem vesz fel. Nem veszi fel a vasut a Lengyelországon át Csehszlovákiába irányuló áruszállítványokat sem. A Bucuresti—Budapest—Prága—Berlin között közlekedő közvetlen gyorsvonati kocsik csak Budapestig járnak, mivel Csehország és Magyarország között megszűnt a vasúti forgalom.

Főbelőtte magát a angol hadügyminisztérium egyik főtisztje. Londonból jelentik: Csütörtök délután a hadügyminisztérium sajtóosztályának vezetője, Allan Geoffrey Dawney vezérőrnagy főbelőtte magát. Az öngyilkosság hátteréről még semmit sem tudnak.

Az okleveles gazdák figyelmébe. Kolozsvárról jelentik: A legújabb kormányrendelet értelmében, csak azok az okleveles gazdák viselhetik a gazdamérnöki (Ing. Agronom) címet, akik tagjai a „Colegiul Inginorilor“-nak. Eppen ezért az EGE tervbevette, hogy megkísérli a magyar okleveles gazdáknak az említett kollegiumba való felvételét. Közös akció során tehát felkéri Erdély magyar kisebbségi okleveles gazdáit, hogy október 15-ig küldjék be az EGE központjának eredeti oklevelüket, annak fényképmásolatát, az állampolgársági bizonyítvány hiteles másolatát, az ügyészségi ártatlansági bizonyítványt (eredetiben). Az eredeti oklevelet — az akció befejezésével — az egyesület visszaküldi tulajdonosainak. A kérdés nagy jelentőségére való tekintettel számítnunk arra, hogy a felhívásnak záros határidőn belül meg lesz az eredménye.

Időjárás

A bucuresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Élénkebb szél, több helyen eső, egy-két helyen kisebb zivatar, enyhéjszaka, a nappali hőmérséklet kissé csökken.

Beiktatták Kolozsvár új polgármesterét. Saját tud. Ünnepléses külsőségek között csütörtökön iktatták be tisztségébe dr. Bornemisa Sebastian, Kolozsvár város új polgármesterét. Az ünnepléses beiktatón megjelentek a város polgári és katonai hatóságai is igen szép számban. A polgármester kinevezéséről szóló királyi okiratot dr. Pop Victor városi főjegyző olvasta fel. Hanzu királyi helytartó vette be az új polgármester esküjét, majd meleg szavakkal üdvözölte a város vezető emberét. Ezután dr. Filipescu Richard táblabíró volt polgármester köszöntötte utódát. Bornemisa válaszában hangoztatta, hogy működésében mindenkor a igazság és törvényesség alapján fog állni. A beiktatási aktus megtörténte után a polgármester fogadta az üdvözléseket.

SIKERREL FOLYT LE AZ ÉJSZAKAI LÉGVÉDELMI GYAKORLAT. Bucuresti. Saját tud. Csütörtökön este 11 órakor éjszakai légvédelmi gyakorlatok voltak országsszerte és Bucurestiben is. Szirenák zúgására és harangok kongolására mindenütt kialudtak a fények és a főváros teljes sötétségbe borult. Az utcák azonban még népebbek voltak, mint máskor. A közönség, amennyire lehetett, menedékhelyre sietett, de nagy tömegek maradtak azért az utcákon, kíváncsian figyelve a fejleményeket. A bombavető repülőgépek különösen a középületek s a hadi szempontból jelentős gyártelepek fölött keringtek. 11 óra 10 perckor véget ért a légvédelmi gyakorlat, amely az egész országban kitűnő sikerrel folyt le.

Gyujtogatók garázdálkodtak egy szatmári ügy-zsághoz. Saját tud. A szatmári ügy-zsághoz érkezett jelentés szerint Szatmárszadány határában lelketlen gyujtogatók hatalmas kárt okoztak a falusi gazdáknak. Titokzatosan egyének, akik a határ felé menekültek el, felgyujtottak tíz asztag cséplésre való loherét és egy cséplőgépet. Pintea Miklós, a cséplőgép tulajdonosa, a délutáni órákban kiment a mezőre, hogy ott vesztelő gépet megtekintse. Két embert látott az asztagok közül kijönni, akik sietve a határ felé igyekeztek. Nem tulajdonított ennek nagyobb fontosságot. Később megdöbbenve látta, hogy az asztagok egymásután lángra lobbannak. A gép is tüzet fogott. Mielőtt a falusiak a üzőtő felszerelésekkel elősiettek volna, a takarmány a géppel együtt elégett. A kár százezer lei. A csendőrség az ügyben erélyes nyomozást indított.

Nem töltik be a magyarországi Testnevelési tanács elnöki tisztét. Budapestről jelentik: A kultuszminiszter az Országos Testnevelési Tanács elnöki tisztését, mely Kelemen Kornél dr. lemondásával megüresedett, nem tölti be, hanem Prém Lóránd dr. főtitkár-talainökké nevezi ki és öt bízza meg az ügyek vezetésével. Az elnöki szék csak 1940-ben töltik be.

A THÁLIA TÁRSULAT NAGY SIKERREL JÁTSZIK TEMESVÁRON. A kolozsvári Thália társulat egy hete Temesváron vendégszerel, ahol a közönség meleg szeretettel látogatja az előadásokat. Igen nagy sikert arattak a kitűnő színdarabok a „Jézus-faragó ember“, a „Bors István“ a „Hatodik emelet“, a „Rossz asszony“ előadásával s az operettegyüttes is diadalra vitte Szilágyi-Losonczy „Egyetlen éjszakára“ című szép operettjét.

Temetés. Özv. Balogh Bálintné 69 éves korában Nagyváradon elhunyt. Temetése szombaton délután 4 órakor lesz a Rakovica-u. 2. számú gyászháztól a Rulikovszky-temetőbe. (Caritas.)

SZÁZEZER LEIRE BIRSÁGOLTAK EGY ZACHARIN-CSEMPÉSZ HÁZALÓ KERESKEDŐT. Szatmár. Saját tud. A nagybányai vámkirendeltség egyik tisztviselője igazolásra szólította fel Grün Rozália házaló kereskedőt, aki eladó áruját a karján egy kosárban cipelte. Mivel az asszony a tisztviselő kérdéseire zavaros feleleteket adott, felkísérték a rendőrségre. A kosárban nagyobb mennyiségű zacharint találtak. Az ügyészség engedélye alapján Grün Rozália Bärnitiu utca 10 szám alatti lakásán házkutatást tartottak. Amíg a rendőrök a lakásban dolgoztak, az asszony hirtelen eltűnt mellőlük. Az utcán érték utól, ahol ismerősének: Moskovics Szerénának egy csomagot adott át. A csomagot a rendőrség lefoglalta és abban is zacharint talált. A vámhivatal Grün Rozáliára százezer lei bírságot vetett ki, ezen kívül bünyádi eljárást is indítottak ellene.

RADIO

VASÁRNAP, OKTÓBER 2.

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 9.55 Istentisztelet közvetítése. 13.15 Híreknek adása. 13.20 A Predescu-zenekar hangversenyének közvetítése. A hangverseny szünetében körülbelül 14.10 Hírek közvetítése. Majd: A hangverseny folytatása. 15.10 Vidám óra. 15.30 Mezőgazdasági szakelőadás. 19. Időszaki anyagok. 19.17 Táncezene közvetítése. Majd: a szünetben, körülbelül 19.58 Sporthíreknek adása. Utána: 20. A Táncezene műsor folytatása. 20.30 Operettlemezek. 21. A hét hangjai. 21.15 A Rádiózenekar hangversenyének közvetítése. Volanescu énekesnő részvételével. 22. Hírek. 22.40 Gramofonlemezek. 23. Sporthírek. 23.15 Gramofonlemezek. Majd: Hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Utána: Közlemények.

Budapest I. 10.30 Hírek. 11—12.10 Egyházi ének és szentbeszéd a Koronázó-főtemplomból. A szentbeszédet Holik Samu dr. mondja. 12.15—13.15 Görög katolikus istentisztelet. Prédikál: Kiss Andor dr. 13.20 Pontos időjelzés. 13.30 Déli órszolgáltatás és térzene az Országzászlónál. 14.45 Hírek. 15. Hanglemezek. 16. Gazdáknek. 16.50 Budapest—Becs labdarugómérkőzés II. felidejének közvetítése. 17.50 Csepeli Papirgyári Dalkör. 18.20 Táncelemezek. 19. „A nagyváros”. Előadás. 19.30 Cigányzene. 20.15 Szlovák hírek. 20.20 Hírek. 20.30 „Bizalmas vallomások”. Csevegés. 21. Sporthírek. 21.10 „Donna Diana”. Vigjáték. 22.40 Hírek. 23.05 A rádió szalonzenekara. 24. Hírek. 24.10 Jazz. 1.05 Hírek külföldi magyarok számára.

HÉTFŐ, OKTÓBER 3.

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13. Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizuálisjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemezek. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemezek. 15. Hírek. 16.45 Előadás. 18. Időszaki anyagok. 19.17 Gramofonlemezek. 19. Időszaki anyagok. 19.17 Gramofonlemezek. 20.10 A Rádiózenekar hangversenyének közvetítése. 21.25 Kamarazene. 22. Hírek. 22.20 Lázár Mircea énekel. 22.45 A Rádiózenekar hangversenyének közvetítése. Majd: Hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Étrend. 11. Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13. Déli harangszó. 13.05 Zongoraszámkok. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 BSZKRT-zenekar. 15.35 Hírek. 16. Arfolyamhírek. 17.15 Diákfélóra. 17.45 Pontos időjelzés. 18. „Assisi Szent Ferenc”. Gáspár Jenő előadása. 18.30 Cigányzene. 19.30 A Frontharcos Szövetség alelnökének előadása. 19.45 Harsóna és nagybőgő számok. 20.17 Hírek szlovák nyelven. 20.20 Hírek. 20.45 „Torkos László-est”. 22. Hírek. 22.20 Operaház zenekar. 23.30 Felolvasás a mai nagy magyar zeneszerzőkről. 23.45 Hanglemezek. 24. Hírek angol és francia nyelven. 1.05 Hírek külföldi magyarok számára.

KEDD, OKTÓBER 4.

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13. Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizuálisjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemezek. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemezek. 15. Hírek. 16.45 Előadás. 19. Műszaki üzenetek. 19.17 Előadás Mendelssohn-ról gramofonlemezekkel. 20.20 Felolvasás. 20.55 Bojnescu Sándor román dalokat énekel. 21. Felolvasás. 21.15 A Rádiózenekar hangversenyének közvetítése. Előadásra kerülnek szimfonikus művek. A hangverseny szünetében: Hírek adása. 22. Hírek. 22.50 Vendéglői zene. Majd: Hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Étrend. 11. Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13. Déli harangszó. 13.05 Énekszámok. 13.40 Hírek. 14. Hanglemezek. 14.15 Pontos időjelzés. 15.35 Hírek. 16. Arfolyamhírek. 17.10 Asszonyok tanácsadója. 17.45 Pontos időjelzés. 18. „Világ gazdasági áramlatok”. Előadás. 18.30 Cigányzene. 19.15 Hírek szlovák nyelven. 19.20 Az Operaház előadásának ismertetése. 19.30 Az Operaház előadásának közvetítése: „A nürnbergi mesterdalnokok”. Dalmű 3 felvonásban. 20.50 Hírek. 22.40 Külügyi negyedóra. 24.10 Hírek német és olasz nyelven. 24.20 Cigányzene. 1.05 Hírek külföldi magyarok számára.

SZERDA, OKTÓBER 5.

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13. Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizuálisjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemezek. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemezek. 15. Hírek. 16.45 Előadás. 19. Időszaki anyagok. 19.15 Gramofonlemezek. 19.45 Mandolin- és gitárverseny. 20.25 Ciritzu

Adorján bánati román dalokat énekel. 20.45 Felolvasás. 21. Novák zongoraművész. Brahms: F-moll szonáta. 21.35 Tarka lemezek. A szünetben: Hírek. 22. Hírek. 22.45 Vendéglői zene. Majd: Hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Étrend. 11. Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13. Déli harangszó. 13.05 Országos Postászenekar. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Hanglemezek. 15.35 Hírek. 16. Arfolyamhírek. 17.15 Diákfélóra. 17.45 Pontos időjelzés. 18. „Magyar borvidékek”. Előadás. 18.30 Cigányzene. 19.30 „A politika, a hadvezetés feladatai a háborus előkészületben”. Előadás. 20. A rádió szalonzenekara. 20.10 Hírek. 20.15 Hírek szlovák nyelven. 20.40 „Az Ipszilon sugár”. Hangjáték. 22. Hírek. 22.20 Dohnányi Ernő zongorázik. 22.55 Időjárásjelentés. 23. Állástalan Zenészek Szimfonikus Zenekara. 23.50 Hírek. 24. Hírek angol és francia nyelven. 24.10 Cigányzene. 1.05 Hírek külföldi magyarok számára.

CSÜTÖRTÖK, OKTÓBER 6.

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13. Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizuálisjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemezek. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemezek. 15. Hírek. 16.45 Előadás. 19.17 Táncelemezek. 20. Felolvasás. 20.15 Balalajka. 20.45 Lupescu Sándor Schuman dalokat énekel. 21.05 Időszaki anyagok. 21.20 Szórakoztató zene. 22. Hírek. 22.50 Gramofonlemezek. Majd: Hírek közvetítése külföldre németül és franciául. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Étrend. 11. Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13. Déli harangszó. 13.05 A rádió szalonzenekara. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Cigányzene. 15.35 Hírek. 16. Arfolyamhírek. 17.15 „A háztartásról”. Előadás. 17.45 Pontos időjelzés. 18. „1849. október 6-a Pesten”. Felolvasás. 18.25 II. sz. Regőcsosport műsora. 18.55 „któber 6-a”. Előadás. 19.15 Liszt: Les funéraires. Zongorán. 19.25 Cigányzene. 20. Gazdáknek. 20.16 Hírek szlovák nyelven. 20.20 Az Operaház előadásának ismertetése. 20.30 Az Operaház előadásának közvetítése: „Hunyadi László” dalmű. 21.30 Hírek. 22.50 Hírek. 24. Hírek német és olasz nyelven. 24.10 Hanglemezek. 1.05 Hírek külföldi magyarok számára.

PÉNTEK, OKTÓBER 7.

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13. Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizuálisjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemezek. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemezek. 15. Hírek. 16.45 Előadás. 19. Időszaki anyagok. 19.17 Szórakoztató zene. 20.20 Ifjúsági énekar. 20.50 Felolvasás. 21.10 Puccini: Bohémélet, opera lemezek. A szü-

Az idei könyvpiac nagy szenzációja!

RACHMANOVA Félvászón propaganda kiadás 100 lel.

IRGALOM

Gyár, ahol az új embert gyártják

Egy kötet ára félvászón kötésben 100 lel.

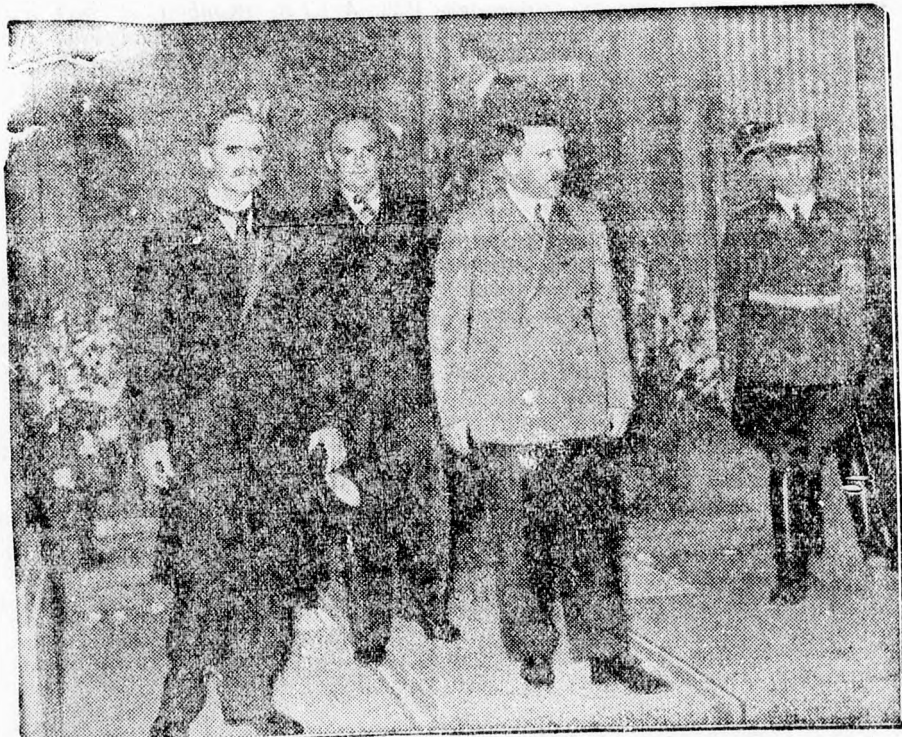
tekben: Hírek. Majd: Hírek közvetítése külföldre német és francia nyelveken. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Étrend. 11. Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13. Déli harangszó. 13.05 Cigányzene. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Rendőzenekar. 15.35 Hírek. 16. Arfolyamhírek. 17.15 Diákfélóra. 17.45 Pontos időjelzés. 18. Hanglemezek. 18.50 Sportközlemények. 19. Zongoraszámkok. 19.30 „A zeneművészet és a rádió”. Előadás. 20. Hírek. 20.05 Hírek szlovák nyelven. 20.10 A rádió szalonzenekara. 21.10 Kisebbségi magyar írók estje. 22. Hírek. 22.45 Időjárásjelentés, hírek. 23.05 Az I. határőrezred zenekara. 23.45 „Budapest orvosi szemmel nézve”. 24. Hírek angol és francia nyelven. 24.10 Hírek. 24.20 Szalonötös. 1.05 Hírek külföldi magyarok számára.

SZOMBAT, OKTÓBER 8.

Bucuresti. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13. Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizuálisjelentés. 13.10 Déli hangverseny közvetítése. Közben: Sporthíreknek adása. 13.40 Gramofonlemezek. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemezek. 15. Hírek. 16.45 Előadás. 19. Időszaki anyagok. 19.17 Katonazene. 20.15 Felolvasás. 20.30 Badescu Konstantica énekel. Reger: Boldogság. Mozart: Aria. Rubinstein: Keringő caprice. Chopin: Keringő. 21.15 Táncezene. A szünetben hírek. 22. Hírek. 22.45 Vendéglői zene. Majd: Hírek közvetítése külföldre németül és franciául.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Étrend. 11. Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13. Déli harangszó. 13.05 Ének és hárfaszámok. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Hanglemezek. 15.35 Hírek. 16. Arfolyamhírek. 17.15 „Hárman mesélünk”. 17.45 Pontos időjelzés. 18. „Horgászat és horgászatok”. Előadás. 18.30 Hegedűszámok. 19. „Főuri élet a szabadságharc előtt”. Előadás. 19.30 „Egy zongoránövendék alma”. Kétzongorás jazz. 20. Hírek. 20.05 Hírek szlovák nyelven. 20.10 „Mit bucsuliz kenyeres?” Hadj életképek a kuruc világban. 21.30 „A X. Országos Frontharcos Találkozó megnyitó ünnepsége”. 22. Hírek. Majd: „Protestans magyar munkások Északfranciaországban”. 22.55 Cigányzene. 22.45 Időjárásjelentés. 23.45 A rádió szalonzenekara. 24. Hírek német és olasz nyelven. 1.05 Hírek külföldi magyarok számára.

Chamberlain és Hitler a müncheni hotel kapujában, honnan a négyes értekezletre indultak. A háttérben Ribentropp német külügyminiszter látható

Színes pósta

ANGLIÁBAN ISSZÁK A LEGTÖBB TEÁT

Londonból jelentik: Anglia tea-fogyasztása, mely az 1936-37. pénzügyi évben 228,500.000 kg-t tett ki, az 1937-38. pénzügyi évben 211,000.000 kg-ra csökkent, a teaadó, illetve vám felemelése következtében. E csökkenés mellett is azonban még mindig Anglia fogyasztja a világ teatermé-sének több mint felét.

SHAKESPEARE-KÉZIRATOK EGY VIRGINIAI TEMPLOM-KRIPTÁBAN

Newyorkból jelentik: Williamsburgban, az Egyesült Államok Virginia államában eredeti Shakespeare-kéziratok után kutatnak. A hagyomány szerint ugyanis a Bruton-plébániatemplom falai alatt, egy rézedénybe zárva eredeti Shakespeare-kéziratok rejtőznek, amelyeket az amerikai szabadságharc idején hoztak át Angliából. Hosszas keresés után most végre megtalálták az egykori templom alapfalait, sőt már a kriptára is ráakadtak. Az értékes kéziratok még nem kerültek napvilágra.

A PERZSA NÖKET EURÓPAI RUHA VISELÉSÉRE KÖTELEZTÉK

Londonból jelentik: Miután Ahmed Reza Pahlevi Shah szigorú rendelettel európai ruha viselésére kötelezte a perzsa nőket, az iráni kereskedők 7,500.000 méter gyapotkalmét rendeltek lancashirei gyárakban. A rekordmegrendelés lebonyolítása 700 szövőszéket két éven át foglalkoztat.

AZ UTOLSÓ AZTEK CSÁSZÁR EGYETLEN IVADÉKA FÜSZERKERESKEDŐ

Érdekes „történelmi személyiségről” érkezett jelentés Equadorból. Guajaquil kikötővárosban szerény körülmények között éldegél egy derék fűszerkereskedő, aki magát Don Louis Felice Hauraxarának nevezi és történelmi adatokkal, okiratokkal és feljegyzésekkel igazolja, hogy ő nem más, mint utolsó ivadéka a legendás híru Montezumának, aki tudvalevően a mexikói aztékok utolsó császára volt. Hívei „Lajos Fülöp császárnak” címezik az egyszerű fűszerest, aki teljes visszavonultságban él és csupán amiatt panaszkodik, hogy neki már semmi sem jutott az aztékok kincséből.

NAGY VÁLTOZÁSOK AZ OLASZ KÖNYV-KIADÁSBAN A ZSIDÓELLENES RENDELETEK NYOMÁN

Rómából jelentik: A zsidóellenes rendelkezések Olaszországban mélyreható változásokat fognak maguk után vonni kulturális területen is. Elterjedt hírek szerint mindenekelőtt a közeljövőben megszűnteti működését néhány nagy könyvkiadó-vállalat, illetve lényegbevágó személyi átcsoportosításokat fog végrehajtani. Ezek közé tartoznak olyan, a külföldön is ismert vállalatok, mint Mondadori (ennek tulajdonosa Levi-Turin szenátor), Treves, Bemporad, stb., amelyeknek a multban igen nagy szerepük volt az olasz könyvkiadásban. De nagy selejtezés várható a szerzők között is, mert az új intézkedések hatálya alá tartozik például a nálunk ismert Moravia, de Benedetti, sőt a legelterjedtebb Mussolini-életrajz szerzője, Sarfatti Margherita is.

SZÁZÉVES A FEZ

Az idén éppen száz éve, hogy először viselték azt a keleti fejedőt, amelyet Törökországban feznek, Egyiptomban tarbusnak, Szíriában és Tripoliszban taghiehek, Algírban, Tuniszbán és Marokkóban pedig sheshianak neveznek. Egy görög kereskedő találta ki a vörös fezt, amelyhez valószínűleg a görögkeleti papság fekete kalpagjáról vette a mintát. II. Ahmed szultánnak anynyira megtetszett a karima nélküli vörös kalap, hogy először a hadseregbe vezette be, azután mindenki számára kötelezővé tette viselését. A fezt utat talált a török uralom alatt álló többi országba is és rövid idő alatt a muzulmánok jellegzetessége lett. Furcsa történelmi véletlen, hogy az első ország, amely a fezt viselését megtiltotta, éppen Törökország volt, a különbség csak annyi, hogy ez az állam már nem a szultánok birodalma, hanem Kemal Attatürk Törökországa. A török példát hamarosan követte a perzsa sah, sőt már Egyiptomban is van egy csoport, amely a tarbuszt maradinak tartja.

MÜNCHEN,

a világ érdeklődésének homlokterében

Nemosak az embereknek, a városoknak is meg van a maguk egyénisége. Ha Newyorkról esik szó, elsősorban a felhőkarcolóra, a magas vasút dübörgésére és a hallatlan gazdasági lendületre gondolunk. Haarlem, Newyork négermegyede, a mozifilmek és kalandregények furcsa hangulatát idézi. London az arisztokratikus, hűvös, ködös angol levegőt jelenti. Párizs a mozgalmas, ezerszínű élettűztétést; Róma a Vatikánból s az antik épületek kolosszusokból kiáramló magas, Istenhez emelkedő antik szellemet. Bécs a biedermaier és Burg különös mód keveredett előkelően tompított hangulatát és München a művészetek patinás és mégis forrongásokkal telt városát jelentette mindig. Ha Münchenre gondoltunk, hosszúhajú, szakállas, bohém nyakkendő s piktorsereg suhant el lelkiszemeink előtt s Bastien-Lepage, Löfftz, Hollósy és a többi művésziskolák zsi-bongó lármájából a művészi alkotások serege bontakozott ki.

S láncosak, München, a művészet bohém városa, ahol mellesleg nemcsak Európa legkiválóbb művésziskolái, de a legjobb európai sör is található, most a világérdeklődés homlokterébe került. Nem valami korszakalkotó festmény vagy szobor révén, hanem az európai nagyhatalmak képviselőinek találkozója által.

Azzal a világtörténelmi ténnyel, hogy Chamberlain, Daladier, Mussolini és Hitler csütörtökön Münchenben ültek össze, hogy Európa békéje, vagy a háború felett döntsenek, a bajorok fővárosát minden művészi alkotásnál nevezetesebbé tették s valószínű, hogy egykor azt a palotát, ahol e tanácskozás folyt, a Baedeker úgy fogja ismertetni, mint világnevezetességet.

Világnevezetesség pedig van Münchenben amugy is elég. Hiszen a legrégebb német városok közé tartozik. A város történelme 1158-ban, Oroszlán Henrik uralma alatt kezdődik, aki különböző kiváltságokkal látta el és várossá emelte. Pénzverőt, söraktárt is állított. A Wittelsbachok uralma alatt München gyors fejlődésnek indult. Ottó ide tette át a székhelyét s az ő fia, Lajos építtette az ugynevezett Alter Hofot. Albrecht herceg vetette meg

a város gyűjteményeinek alapját s meghívta udvarához Orlando di Lasszot s más nagy művészeket.

A 30 éves háborúban a svédek, az öksödési háborúban pedig az osztrákok foglalták el. Új virágzást hozott Münchennek a freisingi érseki székeknek, majd pedig a landshüti egyetemnek idetelepítése. Gyönyörű épületeket emeltek Münchenben I. és II. Lajos királyok, akik a világhírű Pinakothekát (ma a leghíresebb múzeumok egyike) és a Glyptothekát építtették. Ettől az időtől emelkedett a művészetek terén vezető szerepre a bajor főváros és idegenforgalma évtizedeken át a legelső helyen állt.

Templomai közül legszebbek a XIII. századból való Boldogasszony székesegyház, az 1180-ban épült Szent Péter templom és a St. Jakob am Anger. München legrégebb olyan temploma, mely főrészeiben ma is változatlan. Ezt a templomot is a XIII. században emelték.

Az Alte Pinakoteka Európa leggazdagabb felszerelt múzeuma közé tartozik. Gyűjteményei páratlan értékűek. 300 ezer metszete között körülbelül 25 ezer régi mestertől származik s Raffael, Rubens, Fra Bartolomeo, Cellini, Dürer, Holbein és mások vagyont érő rézmetszeteit őrzi.

A világi épületek gyönyörű sora vonul München régi városnegyedeiben, a temetője pedig, csodálatos síremlékeivel Németország minden más temetőjét felülmúlja.

Az ipar és kereskedelem is jelentős. A bajorok mindig szorgalmatoskodó nép voltak s München sörgyártása, fémipara, bőr, kezű, gép, gumi, papíripara és finom optikai cikkei világhírűek.

S most a négyes találkozóval bevonult a bajor főváros az ujjabkori világtörténelembe is. Nem csodálkoznánk azon, ha a müncheni művészek hatalmas freskókban örökítenék meg az 1938-as szeptember 29-iki napot!

(—Ja)

Arcéhicetéseik

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Vásárhelyi hegyen

közvetlen Nagyvárad közelében eladó 7 hold prima szőlő teljes felszereléssel, megfelelő lakóházzal, cement bor-názzal és pincével. A ház üzletnek is kitűnően megfelel. Cim: Nagyvárad, Dr I. Ciordas-utca 38. szám.

Eladó

két hold szőlő felszereléssel, vincellérakással és borházzal. Értekezni Nagyvárad, Str. Pasteur 59. szám.

Kétajtós szokrény,

új vaság, kézi mán-gorló, bőrkabát, fény-képez lemezek és al-katrézek eladók. Nagyvárad, Calea Dorobantilor 18., emelet, 4. ajtó.

Hangverseny

harmonium 12 válto-zattal olcsón eladó. — Nagyvárad, Ciordas-u. 19. szám.

Egy jó állapotban lévő fekete téli és egy átmeneti női kabát, valamint férfi fekete zakó, mellényel; eladó. Nagyvárad, Str. Principele Mihai 14. udvari lakás. Érdeklődni délután 2 és 4 óra között.

Jókarban levő fehér gyermek sportkocsi eladó. Nagyvárad, Str. Tache Jonescu 9. szám.

Használt boroshordók eladók. — Nagyvárad, Duca-utca 9. sz. alatt. Felvilágosítással szolgál a házfelügyelő.

Lakás

szavanként 3 lei

Négyszobás modern tiszta lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bratianu-utca 27. szám.

Keresek

egyszoba, konyha, fürdősobás lakást nov. 1-re. Telefon 10-71.

Két szobás komfortos lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Regele Ferdinand 49., illetve Str. Parintele Danila 7.

Két szobás teljes komfortos lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Str. Simeon Stefan 11.

Különbejáratu szoba irodának vagy raktárnak alkalmas kiadó. Értekezni: Nagyvárad, Bul. Regele Ferdinand 18. Gyümölcs üzletben.

Egyszobás konyhás lakás október 1-re kiadó. Ugyanott butorozott szoba kiadó. Nagyvárad, Mihail Sorbul 7. szám

Kiadó különbejáratu utcai butorozott szoba egy udvari fürdősobával, — ugyanott egy jókarban levő nikkelezett gyerek sportkocsi eladó. Nagyvárad, Strada Averescu No. 37.

Kiadó október 1-re magánház Strada Samoşului No. 1. H. villamos végállomásnál. Bővebbet: Sas-palota, virágüzletben.

Modern magánház, 2 szobás, aladó. Nagyvárad, Str. N. Balcescu 23-a.

Négyszobás emeleti komfortos utcai lakás kiadó. Calea Dorobantilor 18. szám. — Három szobás utcai földszintes modern lakás kiadó, Str. Aurel Vlaicu 49. sz. — Használt butorok eladók. Értekezhetni Calea Dorobantilor 18. emelet.

Allást nyec

szavanként 2 lei

Német kisasszony, római katolikus, intelligens, mielőbbi helyre keresetetik, vidékre két iskolás gyermek mellé. — Ajánlatokat, fényképpel, bizonyítványmásokkal és fizetési igény megjelölésével a kiadóhivatal továbbítja.

Lapelrusítók

utcai áúsításra, MAGAS SZÁZALEKKAL, azonnal felvételnek. Jelentkezések a kiadóban

LEGUJABB

Német-francia lelki kibékülés a müncheni megegyezés nyomán

**Daladier francia miniszterelnök elbűvölte a németeket.
A berlini sajtó ünnepli a húszadik század legnagyobb
békeművét**

Berlinből jelentik: A müncheni egyezmény nagy jelentőségét Németországban nem is annyira a szudéta vidék átengedésében, hanem a német-francia kiegyezésben látják, amelyet most már befejezett ténynek tekintenek. Daladier francia miniszterelnök a szó szoros értelmében elbűvölte német partnereit és, amikor Göringgel beszélgetett, a német vezértábor nagy ezt mondotta környezetének:

— Daladier pompás ember, vele igazán lehet politikát csinálni.

A reggeli berlini sajtó lelkes hangon ünnepli a világtörténelmi fordulatot és a lapok hangoztatják, hogy becsületes megegyezés jött létre, mely mindenkinek javára válik. A *Berliner Tageblatt* szerint Európa négy legnagyobb államférfia olyan csodát hajtott végre, mely a húszadik század legnagyobb békeművéként vonul be a történelembe. A négy államférfi ledöntötte a félreértések és ferdítések hegyét, amelyet ezer és ezer rosszakaratú és gyűlölködő kéz hordott össze az elmúlt napokban.

A német közvélemény egyébként érdeklődéssel várja az egyezményhez fűzött pontos térkép megjelenését, mely teljes részletességgel jelöli meg azt a területet, amelyet a német csapatok 10 napon belül megszállnak.

A szudéta-német területek átadásának időbeli sorrendje

Münchenből jelentik: A német megszállás időrendje a következő:

Az első területi szakaszba, amelyet október elsején és másodikon szállnak meg, a délnyugati cseh határtól a cseh erdők széléig terjedő terület tartozik, Wallen és Hohenfurt városokkal.

A második területszakaszba, amelyet október másodikon és harmadikon szállnak meg, az északi határvidék tartozik, Bodenbach, Friedland, Schönwind, Grosschönau, Schluckenau, Rumburg és Warnsdorf városokkal.

A harmadik szakaszba, amelyet a németek október harmadikán, negyedikén és ötödikén vesznek birtokukba, Eger tartomány tartozik, magában foglalva Egert, Karlsbadot, Joachimsthal, Marienbadot, Neduevket, Chodaut, Fischert, Falkenaut, Kaadent, Krachlitzot, Aschta, Franzensbadot, Neumarkot és Hostaut.

A negyedik területszakaszba, amelyet 6-án és 7-én szállnak meg, Csehország északi határvidéke tartozik, Jägerndorf, Freudenthal, Freiwaldau, Altstadt és Jauring városokkal.

München viharosan ünnepelte Chamberlaint és Daladiert

Münchenből jelentik: Az egyezményt ünnepélyes keretek között elsőnek Hitler írta alá 12 óra 28 perckor. Az egyezmény négy példányban készült, néprajzi térképekkel kiegészítve, mely az átengedésre kerülő szudéta-német területeket tartalmazza. Hitler után Chamberlain, majd Mussolini, végül Daladier írta alá a megállapodást. Az ünnepélyes aktust fényképeztek is megörökítették. Hasonló sorrendben írták alá a lengyel és magyar nemzetiségűkről, és a maradék Csehszlovákia biztosításáról szóló pótegyezményeket. A külföldi vendégek ezután Hitler kérésére beírták

nevüket a vezérház vendégkönyvébe, majd Hitler szívélyes szavakkal búcsúzott el, egyúttal a német nép nevében köszönetét fejezve ki fáradozásukért. Chamberlain és Daladier ezután szállóbeli lakásukra mentek. Az utvonalon a közönség viharos lelkesedéssel ünnepelte őket.

München az egész éjszaka örömmármorban uszott. Az utcákon csak ezt lehetett hallani: Friede, Friede...! Francia és angol politikai körök hangoztatják, hogy egy ilyen nagy egységnek és megértésnek, mint amilyen szellemben a müncheni

Párizs lelkesedik. — Új békekorszak a francia-német kapcsolatban. — A német anyák bálanyilváníttása Daladiernak

Párizsból jelentik: A legnagyobb optimisták várakozását is felbűvölte az a gyorsaság, mellyel Münchenben az egyezmény létrejött. A sikerben bíztak Párizsban, de nem hitték, hogy a megállapodás már esütörtök éjszaka megtörtént. A megegyezés híre nagy lelkesedést váltott ki a közvéleményben, amely csak a körülmények kényszerítő hatása alatt törődött bele a mozgósítás és a háború gondolatába. Általános a vélemény, hogy az egyezmény új fejezetet nyit a német-francia kapcsolat történetében és lehetővé válik a békés együttműködés a két régi nagy ellenfél között. A lapok megjárik, hogy Daladiert a szállodájából távozva, egy német öregasszony magához vonta, megcsókolta és köszöntötte a német anyák nevében.

A lengyel és magyar kérdés a francia lapokban

Párizsból jelentik: A „Matin” szerint a müncheni értekezleten érintették a nyersanyag-kérdést is, viszont a gyarmati kérdés, a spanyol-ügy és az etióp-ügy nem került szóba, mert a négy nagyhatalom vezetői nem akarták azt a

A cseh kormány elfogadta a müncheni egyezményt Kiáltványt ad ki az elfogadás megolgasára

Prágából jelentik: A Reuter prágai jelentése szerint péntek délelőtt hivatalosan kijelentették Prágában, hogy a cseh kormány Newton angol követ útján üzenetet kapott Chamberlain-tól, amely szerint péntek délre várja a cseh választ a müncheni döntésre. A cseh kormány mélyszéles meglepetését fejezte ki afelett, hogy ily rövid időt kapott olyan történelmi fontosságú és megsemmisítő felelősséggel járó ügy megfontolására.

Londonban félbeszakadtak az esti előadások. — Tombolva ünneplik Chamberlaint. — Hatalkodó tömeg a Chamberlainné gépkocsija körül.

Londonból jelentik: A megegyezés hírére a londoni színházakban és mulatókban félbeszakították az előadást és a színpadról hirdették ki a világraszóló eseményt. A közönség helyéről felugrálva, tombolva ünnepelte Chamberlaint, a királyt, Angliát és a békét. Az utcákon örömtáncok hullámzottak. Péntek délelőtt az Istentiszteletről távozó Chamberlainné gépkocsiját a tömeg feltartóztatta és úgy ünnepelte a miniszterelnök feleségét.

— Istene áldja meg önt és férjét ezért, amit a békéért a gyermekeinkért tettek! — mondta a nők.

Chamberlainné körül végig megállt a tömeg a dott köszönetet és részletekkel megajánlta a gépkocsijának át hozza benyújtott leveleket.

cheni megegyezés létrejött, ilyen súlyos kérdésben, ma még beláthatatlan hordereje van. A jövőben München kiinduló pontja lehet minden olyan törekvésnek, amely az új Európát akarja felépíteni.

Daladier francia miniszterelnök az eredetileg tervezett időpont délelőtt fél 10 óra helyett csak délután 1 órakor repült vissza Párizsba.

Mussolini és Hitler búcsúzása.

Münchenből jelentik: A négy államférfi közül Mussolini hagyta el először Münchent. Ő közvetlenül a megegyezés aláírása után a főpályaudvarra hajtatott és különvonattal hazaindult Rómába. A Ducet Hitler is kikísérte a pályaudvarra és hosszú, szívélyes kézzorítással búcsúzott tőle. Az elinduló vonat ablakából a Duce még sokáig visszaintegetett. Hitler megbízásából Dörnberg német protokollfőnök a hátsó kocsit kísérte Mussolinit.

Chamberlain angol miniszterelnök külön magánlátogatása Hitlernél

Münchenből jelentik: Chamberlain angol miniszterelnök pénteken délután 1 órakor indult vissza Londonba. Elutazása előtt még magánlátogatást tett Hitlernél s a látogatás során még néhány függőben maradt kérdést tárgyaltak meg.

Az egyezményben megállapított nemzetközi bizottság első ülését péntek délután tartja.

látzatot kelteni, hogy a cseh ügyet kihasználva, a nagyhatalmakat érdeklő nagy kérdések megoldásába fognak.

A lapok nagy része a magyar és lengyel kérdéssel is részletesen foglalkozik. A „Petit Parisien” szerint Mussolini erőteljesen támogatta ezt a kérdést. A „Jour” szerint ezekben a követelésekben nem rejtezik semmi leküzdhetetlen akadály. Reméli, hogy Prága részéről nem fognak súlyos nehézségeket gördíteni a megegyezéssel szemben, noha kétségtelen, hogy a cseh kormány igen keserű pirulát kell lenyelnie. A szakszervezetek lapja, a „Peuple” örömmel állapítja meg, hogy a szakszervezetek által követelt békés revíziót végre lehet hajtani és a háborus eszközöket el lehet kerülni. A „Petit Parisien” szerint a háboru veszélye elhárult, Európában új békekorszak következik.

Egyedül a háborus-párti „Epoque” elégedetlen és ebben a lapban Kerillys azt írja, hogy Csehszlovákia feldarabolása módosítja a diplomáciai és stratégiai helyzetet. A lap nézete szerint Csehszlovákia Münchenben „diplomáciai Sedannak” nevezhető vereséget szenvedett. Ez a vereség azonban nemcsak egy francia tartomány, hanem egész Európa sorsát dönti el.

Prágából jelentik délután fél három órakor: A cseh miniszterek péntek délelőtt 10 órakor minisztertanácsra ültek össze, hogy vizsgálat alá vegyék a müncheni megállapodást. A minisztertanács délután 1 órakor ért véget és határozatot hozott, mely szerint a cseh kormány elfogadja a szudéta-német kérdés rendezésére vonatkozó megállapodást.

Délután a kormány hosszabb proklamációt bocsát ki, melyben megindokolja, hogy miért fogadta el a megegyezést.

Sajtóköri valószínűnek tartják, hogy a király Chamberlaint a legmagasabb angol kitüntetéssel, a térdszalagrenddel tünteti ki, amellyel lovagi cím jár, úgy hogy Chamberlain a jövőben Sir Neville Chamberlain lesz. Erdekes megemlíteni, hogy szintén térdszalagrendet kapott annak idején féltestvére, Sir Austen Chamberlain a Locarnói szerződésért.

Az angol sajtó mint a béke megmentőjét üdvözli a müncheni egyezményt. A lapok hangoztatják, hogy az egyezmény a magyar és lengyel kisebbségi kérdések elintézését is kiköti.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körítorgógépén
Oradea, Sz. Ragala Carol E. No. 1.